

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, ગીર સોમનાથ

DIET
GIR SOMNATH

સંશોધન સારાંશ

વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩

પ્રેરક

વી.એમ.પંપાણિયા

પ્રાચાર્ય

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, ગીર સોમનાથ

સંકલન

ડૉ. ગીતા કે. સેજલીયા

લેકચરર

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ

વર્ષ 2022-23 માં થયેલ સંશોધન અને ક્રિયાત્મક સંશોધનના સંશોધનના સારાંશ તૈયાર કરવા સંશોધન સારાંશવર્કશોપ યોજવામાં આવેલ. જેમાં સારાંશ તૈયાર કરવા માટે યોગદાન આપનાર ટીમની યાદી આ મુજબ છે.

ક્રમ	તજજ્ઞ શિક્ષકનું નામ	સંસ્થા	તાલુકો
1	મોરી નિતિનભાઈ બી.	ઘાંટવડ કુમાર શાળા	કોડીનાર
2	રામ સામતભાઈ એન.	સી.આર.સી ધુસીયા	તાલાળા
3	પરમાર રામસિંહભાઈ જી.	સી.આર.સી ચેતન હનુમાન	સુત્રાપાડા
4	કાછેલા કનકસિંહ એમ.	મુસ્લિમ વિસ્તાર પ્રા.શાળા	સુત્રાપાડા
5	રામ જિઞ્નેશભાઈ એસ.	વેરાવળ પે.સે.શાળા ૨	વેરાવળ
6	વાળા રમેશભાઈ એ.	બી.આર.સી. ભવન સુત્રાપાડા	સુત્રાપાડા

અનુક્રમણિકા

ક્રમાંક	વિષય	સંશોધકનું નામ	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
1	ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ.	ડૉ. ગીતાબેન કે. સેજવીયા	4
2	ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ.	એ.ડી.રાજ્યગુરુ	9
3	સુત્રાપાડા તાલુકાના પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતાનો અભ્યાસ.	વી.એમ. પંપાણીયા	16
4	"ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ"	ડૉ.એમ.વાય. વ્યાસ	26
5	ધોરણ દસના વિજ્ઞાન વિષયની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિ SCI-1009 ના અધ્યાપનના સંદર્ભમાં સરલીકૃત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના અને તેની અસરકારતા "	વી.એમ. પંપાણીયા	32
6	ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ 4, 6 અને 7 ના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ"	વી.એમ. પંપાણીયા	36

સંશોધનનું શીર્ષક : ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ

ભાષા : ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ : ડૉ. ગીતાબેન કે. સેજલીયા લેકચરર

ઓફિસ એડ્રેસ : જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, બિલખા રોડ, જુનાગઢ

વર્ષ : 2022-23

સારાંશ

1. પ્રાસ્તાવિક :

ભાષા શિક્ષણમાં ચાર પાયાના કૌશલ્યો પૈકી વાંચન એ એક અગત્યનું કૌશલ્ય છે. દરેક બાળક વાક્યોને યોગ્ય રીતે અને સમજ સાથે વાંચે તે જરૂરી છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં પ્રાથમિક શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓ યોગ્ય રીતે વાંચન કરી શકે છે કે નહિ? વિદ્યાર્થી વાંચન કરે છે તો તે મૂળાક્ષરનું વાચન કરે છે? શબ્દનું વાંચન કરે છે ? કે પછી શબ્દનું વાંચન કરે છે? અને જો શબ્દ કે શબ્દનું વાંચન કરી શકે છે તો તે અર્થગ્રહણ સાથે વાંચન કરી શકે છે કે નહિ ?, જે જાણવું ખુબ જરૂરી હતું, આ તમામ પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને ગુજરાતની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૩ થી ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓની અક્ષરવાચક, શબ્દવાચક અને શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાંચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવાનાં હેતુથી પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

2. સંશોધનના હેતુ/ સંશોધનના પ્રશ્નો/ ઉત્કલ્પના :

હેતુઓ -

- ધોરણ ૩ થી ૮ ના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓની ઓળખ કરવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ધોરણવાર સિદ્ધિ જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી જાણવી.

- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર સિદ્ધિ જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય જાણવો.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ ૩ થી ૮ ના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય જાણવો.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાઇઝ વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર ટકાવારી જાણવી.
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની તાલુકા અનુસાર ટકાવારી જાણવી.

ઉત્કલ્પના-

પ્રસ્તુત સંશોધનના અભ્યાસ પ્રશ્નો આ મુજબ છે.

- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ધોરણવાર સિદ્ધિ કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર સિદ્ધિ કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય કેટલો હશે ?

- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય કેટલો હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાઇઝ વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર ટકાવારી કેટલી હશે ?
- ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની તાલુકા અનુસાર ટકાવારી કેટલી હશે ?

3. પદ્ધતિ :

i. અભ્યાસની રૂપરેખા :

ii. નમૂનો :

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે ગીરસોમનાથ જિલ્લાની તાલુકાદીઠ એક સરકારી શાળાના માં ધોરણ 3 થી 8 માં વર્ષ 2022-23 માં અભ્યાસ કરતા શાળાદીઠ 12 એમ કુલ 120 વિદ્યાર્થીઓનો નમુના તરીકે સમાવેશ કરવામાં આવેલ. જેમાં 89વિદ્યાર્થીઓ હાજર હતા.

iii. ઉપકરણ :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપકરણ તરીકે જીસીઈઆરટી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ મુખવાચન સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા કાર્યક્રમના મોડ્યુલનોઉપકરણ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવેલ હતો.

iv. માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

ગીરસોમનાથ જિલ્લાના તમામ તાલુકામાં તાલુકાદીઠ એક શબ્દવાચક માટે શાળા એમ કુલ 10 શાળા પસંદ કરવામાં આવેલ હતી. પસંદ થયેલ શાળાના ધોરણ 3 થી 5 ના ભાષાના શિક્ષક અને શાળાના આચાર્ય, અને શાળા સાથે સંબંધિત CRC CO.Ordi, અને BRC CO.Ordi. ને આ સંદર્ભે તાલીમ આપવામાં આવેલ હતી. ત્યારબાદ શાળામાં શિક્ષણકાર્યની શરૂઆતમાં કુલ 15 દિવસ સુધી આપેલ ગાઈડલાઈન મુજબ મોડ્યુલમાં પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં આવેલ અને તે અનુસંધાને કરેલ પ્રવૃત્તિઓની વિગતો ડેઈલી રીપોર્ટકાર્ડમાં નોંધવામાં આવતી હતી.

v. માહિતીનું પૃથક્કરણ :

એકત્ર થયેલ માહિતીને યોગ્ય અંકશાસ્ત્રીય પદ્ધતિ થકી મૂલવણીએ સંશોધનના કાર્યનું મહત્ત્વનું સોપાન ગણી શકાય. સંશોધક માટે ઉપકરણની પસંદગી કરવાની સાથે જ તેના થકી પ્રાપ્ત માહિતીનું પૃથક્કરણ કેવી રીતે થઈ શકશે? તારણો મેળવવા શું કરવું પડશે ? તે અંગેનો ખ્યાલ રાખવાનો થતો હોય છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નીચે જણાવેલ અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિથી માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવશે.

- સરાસરી
- ટકાવારી

ઉપર્યુક્ત મુદ્દાઓના અનુસંધાનમાં પસંદ થયેલ દરેક શાળાઓમાંથી મળેલ માહિતી પરથી અસરકારકતાની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી.

4. પરિણામો/તારણો :

પ્રસ્તુત અભ્યાસના આધારે આ મુજબ તારણો તારવી શકાય.

- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત મોટા ભાગના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓ અર્થગ્રહણ કરી શકતા હતા.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દ વાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી સૌથી વધુ અર્થગ્રહણ કરી શકતા ધોરણ 5 અને સૌથી ઓછુ અર્થગ્રહણ કરી શકતા ધોરણ 4 ના વિદ્યાર્થીઓ હતા.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી વાક્યવાચન કરી શકતા ટકાવારી 47.5 છે.
- પ્રવૃત્તિદીઠ મહાવરો કરેલ વિદ્યાર્થીની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર મેળવેલ ગુણની સરેરાશમાં પ્રવૃત્તિ-11 માં ઓછી સરેરાશ અને પ્રવૃત્તિ-2 માં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ સૌથી વધુ છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓના કરેલા કુલ મહાવરાની ટકાવારી 2.78 છે.

- પ્રવૃત્તિ -11 માં ઓછા મહાવરા અને પ્રવૃત્તિ 5-E અને પ્રવૃત્તિ-7 માં વધુ મહાવરા જરૂર પડેલ છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ 5.00 જોવા મળેલ છે.
- , પ્રવૃત્તિ -3 માં પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની વધુ સરેરાશ અને ઓછી સરેરાશ પ્રવૃત્તિ-11 માં જોવા મળે છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ ધોરણ-5 માં ઓછી અને વધુ સરેરાશ ધોરણ-4 માં જોવા મળે છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી વાક્યવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર છોકરાઓ કરતા છોકરીઓની સરેરાશ વધુ જોવા મળેલ છે.
- સુત્રાપાડા અને કોડીનાર તાલુકામાં વધુ ટકાવારી અને તાલાલા, વેરાવળ અને ઉના તાલુકામાં ઓછી ટકાવારી જોવા મળે છે.

5. સંશોધન ફલિતાર્થો :

પ્રસ્તુત અભ્યાસના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો આ મુજબ છે.

પ્રસ્તુત અભ્યાસવાચન ક્ષમતા તપાસવા માટેનો હતો. જેમાં વાચનક્ષમતા અને જાતીયતાની વધુ અસર જોવા મળતી નથી, જેથી છોકરા અને છોકરીઓ વચ્ચેના ભેદ ન રાખવો જોઈએ.

6. સંશોધનનું ક્ષેત્ર :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધોરણ 3 થી 8 ના શબ્દવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવાનો હેતુ હોવાથી પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારિક પ્રકારનું સંશોધન છે. શિક્ષણમાં સંશોધન હાથ ધરવા માટે પસંદગીના ઘણાં ક્ષેત્રો જોવા મળે છે. પ્રયોજક સંશોધન કાર્ય હાથ ધરે તે પહેલાં તે કયા સંશોધનક્ષેત્ર સાથે સંલગ્ન છે તે અંગે વિચાર કરે છે. આ ક્ષેત્ર પૈકી બુચ (1990) ફિફ્થ સર્વે ઓફ રિસર્ચ ઈન એજ્યુકેશનના પહેલા વોલ્યુમમાં કુલ 38 ક્ષેત્રો દર્શાવ્યા છે. પ્રસ્તુત અભ્યાસ પ્રાથમિક શિક્ષણ અને ભાષા શિક્ષણનાં ક્ષેત્ર સાથે ખૂબ જ સંબંધિત હતું.

સંશોધનનું શીર્ષક : "ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ"

ભાષા : ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ : એ.ડી.રાજ્યગુરુ , સિનિયર લેકચરર

ઓફિસ એડ્રેસ : જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, બિલખા રોડ, જુનાગઢ

વર્ષ : 2022-23

1.0 પ્રાસ્તાવિક

દરેક બાળક વાક્યોને યોગ્ય રીતે અને સમજ સાથે વાંચે તે જરૂરી છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં પ્રાથમિક શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓ યોગ્ય રીતે વાંચન કરી શકે છે કે નહિ? વિદ્યાર્થી વાંચન કરે છે તો તે મૂળાક્ષરનું વાચન કરે છે? શબ્દનું વાંચન કરે છે ? કે પછી શબ્દનું વાંચન કરે છે? અને જો શબ્દ કે શબ્દનું વાંચન કરી શકે છે તો તે અક્ષરવાચન સાથે વાંચન કરી શકે છે કે નહિ ?, જે જાણવું ખુબ જરૂરી હતું. આ જાણ્યા બાદ વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમનું અમલીકરણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિ ચકાસવી જરૂરી છે, આ તમામ પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને ગુજરાતનીપ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૩ થી ૮ નાં અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓની, વાંચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવાનાં હેતુથી પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

1.1 સમસ્યા કથન

પ્રસ્તુત અભ્યાસનું શીર્ષક આ પ્રમાણે શબ્દબદ્ધ કરવામાં આવ્યું હતું.

"ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ"

1.2 અભ્યાસના હેતુઓ

- 1 ધોરણ ૩ થી ૮ ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓની ઓળખ કરવી.
- 2 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અક્ષરવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી જાણવી.
- 3 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાંથી અક્ષરવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ધોરણવાર સિદ્ધિ જાણવી.

4 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દ વાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી જાણવી.

5 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર સિદ્ધિ જાણવી.

6 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય જાણવો.

7 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય જાણવો.

8 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી જાણવી.

9 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાઇઝ વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી જાણવી.

10 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.

11 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.

12 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.

13 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દ વાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર ટકાવારી જાણવી.

14 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દ વાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની તાલુકા અનુસાર ટકાવારી જાણવી.

1.3 અભ્યાસની ઉત્કલ્પના

પ્રસ્તુત સંશોધનના અભ્યાસ પ્રશ્નો આ મુજબ છે.

1. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અક્ષરવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી કેટલી હશે ?

2. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાંથી અક્ષરવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ધોરણવાર સિદ્ધિ કેટલી હશે ?

3. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અક્ષરવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી કેટલી હશે ?

4. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર સિદ્ધિ કેટલી હશે ?
5. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય કેટલો હશે ?
6. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ ૩ થી ૮ ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય કેટલો હશે ?
7. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી કેટલી હશે ?
8. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાઇઝ વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી કેટલી હશે ?
9. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
10. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
11. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
12. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દ વાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર ટકાવારી કેટલી હશે ?
13. ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દ વાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની તાલુકા અનુસાર ટકાવારી કેટલી હશે ?

1.4 પદોની વ્યવહારુ વ્યાખ્યા:-

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં યાવીરૂપ શબ્દોના અર્થ નીચે મુજબ છે.

- (1) ગીર સોમનાથ જિલ્લો : ગુજરાત રાજ્યના ૩૩ જિલ્લાઓમાંનો એક જિલ્લો.
- (2) ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થી : સરકારી શાળામાં ધોરણ ૩ થી ૮ માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થી.
- (3) અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થી : જે વિદ્યાર્થી વાચન દરમિયાન દરેક અક્ષરને જાણતો હોય, પરંતુ અટકી અટકીને અક્ષર વાંચતો હોય તો તેવા વિદ્યાર્થીને અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થી તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

(4)વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમ : અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓના વાચન ક્ષમતા સુધારણા માટે 15 દિવસ માટે કરાવવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિને અનુરૂપ મહાવરા.

(5)કાર્યક્રમ અસરકારકતા : વિદ્યાર્થી કાર્યક્રમની શરૂઆતમાં જે પ્રકારે વાચે છે તેના કરતા કાર્યક્રમના અંતે વિદ્યાર્થી વધુ સારી રીતે વાચન કરી શકે તે કાર્યક્રમની અસરકારકતા.

1.5 સંશોધન પ્રકાર:-

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધોરણ 3 થી 8 ના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવાનો હેતુ હોવાથી પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારિક પ્રકારનું સંશોધન છે.

1.6 અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલ:-

સ્વતંત્ર ચલ:-

- વાચન સુધારણા કાર્યક્રમમાં કરાવવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિ- 1 થી 11
- જાતીયતા- કન્યા અને કુમાર
- ધોરણ- 3 થી 8
- મહાવરાની સંખ્યા -1 થી 4
- પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કરવા માટે લીધેલ સમય
- તાલુકા : ગીર સોમનાથ જિલ્લાના છ તાલુકા

2 પરતંત્ર ચલ:-

- વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમમાં મેળવેલ સિદ્ધિ

3. અંકુશિત ચલ :

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં અંકુશિત ચલો આ પ્રમાણે હતા.

3.1 વિસ્તાર

3.2 શાળાનું પર્યાવરણ

4. આંતરવર્તી ચલ : પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં આંતરવર્તી ચલ તરીકે અભિરુચિ તેમજવલણનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

1.7 અભ્યાસનું મહત્વ

- વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવા માટે આ સંશોધન ઉપયોગી બનશે.

1.8 સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ગુજરાત રાજ્યના ગીર સોમનાથ જિલ્લાની ગુજરાતી માધ્યમની સરકારી શાળાઓના ધો ૩થી ૮ (વર્ષ - 2022 - 23) માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓનો વ્યાપવિશ્વમાં સમાવેશ થાય છે.

1.9 નમૂના પસંદગી :

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે ગીર સોમનાથ જિલ્લાની તાલુકાદીઠ એક સરકારી શાળાના માં ધોરણ ૩ થી ૮ માં વર્ષ 2022-23 માં અભ્યાસ કરતા શાળાદીઠ 12 એમ કુલ 120 વિદ્યાર્થીઓનો નમૂના તરીકે સમાવેશ કરવામાં આવેલ.

1.10 સંશોધનનાં ક્ષેત્રો :

પ્રસ્તુત અભ્યાસ પ્રાથમિક શિક્ષણ અને ભાષા શિક્ષણનાં ક્ષેત્ર સાથે ખૂબ જ સંબંધિત હતું.

1.11 સંશોધનનો પ્રકાર

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ગીર સોમનાથ જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનું માપન કરવાનું હોય પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારિક પ્રકારનું સંશોધન છે.

1.12 સંશોધન પદ્ધતિ :

પ્રસ્તુત સંશોધનએ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ પર આધારિત છે.

1.13 ઉપકરણ વિગત :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપકરણ તરીકે જીસીઈઆરટી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ મુખવાચન સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા કાર્યક્રમના મોડ્યુલનોઉપકરણ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવેલ હતો. જેનીધોરણ ૩ થી ૫ ના ઉપકરણની વિગત સારણી ૩.2 માં આપેલ છે.

સારણી ૩.2

ક્રમ	પ્રવૃત્તિક્રમ	ઉદા.ક્રમાંક	મહત્તમ કુલગુણ
1	1	1 to 6	6
2	2	1 to 65	65
3	3	1 to 279	279
4	4-A	1 to 94	94
5	4-B	1 to 75	75
6	5	1 to 20	20
7	6	1 to 20	20
8	7	1 to 20	20

9	8	1 to 5	5
10	9	1 to 6	6
11	10	1 to 20	20
			610

1.14 માહિતીનું એકત્રીકરણ:

ગીર સોમનાથ જિલ્લાના તમામ તાલુકામાં તાલુકાદીઠ એક શબ્દવાચક માટે શાળા એમ કુલ 10 શાળા પસંદ કરવામાં આવેલ હતી. પસંદ થયેલ શાળાના ધોરણ 3 થી 5 ના ભાષાના શિક્ષક અને શાળાના આચાર્ય, અને શાળા સાથે સંબંધિત CRC CO.Ordin, અને BRC CO.Ordin. ને આ સંદર્ભે તાલીમ આપવામાં આવેલ હતી. ત્યારબાદ શાળામાં શિક્ષણકાર્યની શરૂઆતમાં કુલ 15 દિવસ સુધી આપેલ ગાઈડલાઈન મુજબ મોડ્યુલમાં પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં આવેલ અને તે અનુસંધાને કરેલ પ્રવૃત્તિઓની વિગતો ડેઈલી રીપોર્ટકાર્ડમાં નોંધવામાં આવતી હતી.

1.15 પ્રાપ્ત માહિતી :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધો. 3 થી 8 માં વાચન ક્ષમતા માપનમાં કુલ 120 વિદ્યાર્થીઓ લેવામાં આવેલા જેમાંથી બધા દિવસ હાજર વિદ્યાર્થી 81 હતા. જેની માહિતીનો પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપયોગ કરેલ છે.

1.16 માહિતી પૃથક્કરણ અને અર્થઘટનની રીત :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નીચે જણાવેલ અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિથી માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવશે.

- સરાસરી
- ટકાવારી

ઉપર્યુક્ત મુદ્દાઓના અનુસંધાનમાં પસંદ થયેલ દરેક શાળાઓમાંથી મળેલ માહિતી પરથી અસરકારકતાની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી.

1.17 તારણો

પ્રસ્તુત અભ્યાસના આધારે આ મુજબ તારણો તારવી શકાય.

- મોટા ભાગના અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓ શબ્દવાચન કરી શકતા હતા.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી સૌથી વધુ શબ્દવાચન કરી શકતા ધોરણ 6 ના વિદ્યાર્થીઓ હતા. જ્યારે વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી સૌથી ઓછું કરી શકતા શબ્દવાચન ધોરણ 7 ના વિદ્યાર્થીઓ હતા
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી 67.5 જોવા મળેલ.

- પ્રવૃત્તિદીઠ મહાવરો કરેલ વિદ્યાર્થીની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર મેળવેલ ગુણની સરેરાશમાં પ્રવૃત્તિ-1 માં ઓછી સરેરાશ અને પ્રવૃત્તિ-3 માં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ સૌથી વધુ છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓના કરેલા કુલ મહાવરાની ટકાવારી 2.21 છે.
- પ્રવૃત્તિ 10 માં ઓછા મહાવરા અને પ્રવૃત્તિ 7 માં વધુ મહાવરા જરૂર પડેલ છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ 17.76 જોવા મળેલ છે.
- પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની વધુ સરેરાશ પ્રવૃત્તિ -3 માં અને ઓછી સરેરાશ પ્રવૃત્તિ-9 માં જોવા મળે છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ દર્શાવેલ છે. જેમાં ધોરણ-8 માં ઓછી સરેરાશ અને વધુ સરેરાશ ધોરણ-6 માં જોવા મળે છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દવાચન કરી શકતા વિદ્યાર્થીઓમાં કન્યા અને કુમારની સરેરાશમાં ખૂબ ઓછો તફાવત જોવા મળેલ છે.
- અક્ષરવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી શબ્દવાચન કરી શકતા તાલાળા તાલુકામાં વધુ અને ઉના તાલુકામાં ઓછી ટકાવારી જોવા મળે છે.

1.18 શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

પ્રસ્તુત અભ્યાસના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો આ મુજબ છે.

- પ્રસ્તુત અભ્યાસવાચન ક્ષમતા તપાસવા માટેનો હતો. જેમાં વાચનક્ષમતાની જાતિયતા પર અસર જોવા મળેલ નથી.

1.19 ભલામણો

પ્રસ્તુત અભ્યાસની ભલામણો આ મુજબ છે.

- વાચન ક્ષમતાનો અભ્યાસ માધ્યમિક, ઉચ્ચ માધ્યમિક અને કોલેજ કક્ષાએ કરી શકાય.
- પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ધો. 3 થી 5 અને ધો. 6 થી 8 માં એક જ ટૂલનો ઉપયોગ થયેલો છે, તે ધોરણ પ્રમાણે અલગ લઈ અભ્યાસ કરી શકાય.

સંશોધનનું શીર્ષક : સુત્રાપાડા તાલુકાના પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતાનો અભ્યાસ.

ભાષા : ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ : વી.એમ.પંપાણીયા, પ્રાચાર્યશ્રી

ઓફિસ એડ્રેસ : જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન -ગીર સોમનાથ

વર્ષ : 2022-23

પ્રસ્તાવના પાયાની કેળવણી માટે FLNથી લઈ સામાન્ય શિક્ષણ,કૌશલ્ય આધારિત શિક્ષણ,વિશ્લેષણાત્મક અધ્યયન અન્વેષણાત્મક અધ્યયનથી લઈ વિદ્યાર્થીની મૂળભૂત ક્ષમતા ચકાસવા માટે કસોટી નહી પણ અભિયોગ્યતાની ચકાસણી કહી શકાય તેના પર ભાર આપવામાં આવ્યો છે.

NEP-2020 માં દર્શાવેલ નીતિઓનું અમલીકરણ શિક્ષકો દ્વારા થનારું હોય ત્યારે આ નીતિની માળખાગત બાબતોથી લઈ તેના ધ્યેય,હેતુઓ અને લક્ષ્યાંકો બાબત તેઓમાં કેટલા પ્રમાણમાં સભાનતા છે તે જાણવું ખૂબ જ જરૂરી છે.

અત્રે શિક્ષકોની સભાનતાનું પ્રમાણ જાણવા માટે સંશોધક દ્વારા NEP-2020 આધારિતપ્રશ્નાવલિનીરચનાકરવામાંઆવેલછે. જેદ્વારાNEP-2020ના અમલીકરણ માટે તાલીમ તથા અનુકાર્ય અંગે યોગ્ય દિશા મળશે.

1.1 સમસ્યા કથન

પ્રસ્તુત અભ્યાસની સમસ્યાના શીર્ષકને પ્રયોજકે આ મુજબ શબ્દબદ્ધ કર્યું હતું.

સુત્રાપાડા તાલુકાના પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતાનો અભ્યાસ.

1.2 અભ્યાસના હેતુઓ

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે પ્રયોજકે આ પ્રમાણે હેતુઓ નક્કી કર્યા હતા. જે હેતુઓને લક્ષમાં રાખીને પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEPજાગૃતતાના અભ્યાસમાપન માટે 'NEPજાગૃતતા અંગેનામાપદંડ'ની સંરચના કરવી.
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEPજાગૃતતાનોઅભ્યાસ કરવો.
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની અનુભવ અનુસાર NEPજાગૃતતાઅંગેનો અભ્યાસ કરવો.
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની જાતીયતાઅનુસાર NEPજાગૃતતાજાણવી. .
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની વિભાગ અનુસાર NEPજાગૃતતાજાણવી. .
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની અભ્યાસ અનુસાર NEPજાગૃતતાજાણવી. .

1.3 સંશોધનની ઉત્કલ્પના

પ્રયોજકે નીચે પ્રમાણેની વિધાન સ્વરૂપે ઉત્કલ્પના રચી હતી.

1. પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા સંબંધી પશ્ચિમ અંગે ચોકકસ જવાબ હશે. પ્રયોજકે નીચે પ્રમાણે પ્રશ્ન સ્વરૂપે ઉત્કલ્પના રચી હતી.

1. સુત્રાપાડા તાલુકાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા કેટલી હશે?
2. પ્રાથમિક શાળા અને ઉચ્ચ પ્રાથમિકના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા કેટલી હશે?
 3. પ્રાથમિક શાળાના પી.ટી.સી. અને બી.એડ થયેલા શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા કેટલી હશે ?
4. પ્રાથમિક શાળાના સ્ત્રી અને પુરુષ શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા કેટલી હશે ?
 5. પ્રાથમિક શાળાના 10 વર્ષ સુધીનો અને 10 વર્ષથી વધુ અનુભવી શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા કેટલી હશે ?

પ્રસ્તુત અભ્યાસના હેતુઓના સંદર્ભમાં પ્રયોજકે નીચે પ્રમાણે શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓ રચી હતી.

- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોના વિભાગ (નિમ્ન પ્રાથમિક અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક) અનુસાર NEP જાગૃતતાના સરેરાશ પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોના અભ્યાસ અનુસાર NEP જાગૃતતાના સરેરાશ પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની જાતીયતા (પુરુષ અને સ્ત્રી) અનુસાર તેઓની NEP જાગૃતતાના સરેરાશ પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની શાળામાં શૈક્ષણિક અનુભવ અનુસાર તેઓની NEP જાગૃતતાના સરેરાશ પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

1.4 સંશોધનનું ક્ષેત્ર

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતાનો અભ્યાસ કરવાનો હોવાથી, પ્રસ્તુત અભ્યાસનું ક્ષેત્ર 'પ્રાથમિક શિક્ષણ', શૈક્ષણિક માપન મૂલ્યાંકન, મૂલ્ય શિક્ષણ અને કેળવણી-સમાજ પરિવર્ત -નામનાં સંશોધન ક્ષેત્રમાં સમાવિષ્ટ કરી શકાય.

1.5 સંશોધન પ્રકાર

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં NEP જાગૃતતાના માપદંડની સંરચના કરવામાં આવી હતી. જે વ્યવહારમાં શિક્ષકો તેમજ ભાવી સંશોધકોને NEP જાગૃતતાના માપનમાં ઉપયોગી નીવડી શકે. આથી પ્રસ્તુત સંશોધનએ વ્યાવહારિક સંશોધન હતું. પૃથક્કરણની દ્રષ્ટિએ આ સંશોધન "સંખ્યાત્મક" પ્રકારનું હતું.

1.6 અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલો

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સ્વતંત્ર ચલ તરીકે નીચેના ચલોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

1.1 અભ્યાસ: અભ્યાસની બે કક્ષાઓ આ મુજબ હતી. - PTC અને B.ED.

1.2 જાતીયતા : જાતીયતાની બે કક્ષાઓ આ મુજબ હતી. - સ્ત્રી અને પુરુષ.

1.3 વિભાગ: વિભાગ અંગેની બે કક્ષાઓ આ મુજબ હતી. નિમ્ન પ્રાથમિક અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક

2. પરતંત્ર ચલ

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં NEP જાગૃતતા એ પરતંત્ર ચલ હતો.

3. અંકુશિત ચલ :

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં અંકુશિત ચલો આ પ્રમાણે હતા.

3.1 વિસ્તાર

3.2 શાળાનું પર્યાવરણ

3.3 શાળા પ્રકાર

4. આંતરવર્તી ચલ :

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં આંતરવર્તી ચલ તરીકે અભિરુચિ તેમજ વલણનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

1.7 અભ્યાસની અગત્ય

કોઈપણ સંશોધન તેની આગવી અગત્ય ધરાવતું હોય છે. આ માટે પ્રસ્તુત સંશોધનનું મહત્વ આ મુજબ દર્શાવી શકાય.

૧. પ્રસ્તુત અભ્યાસ દ્વારા રચવામાં આવેલ 'NEP જાગૃતતા માપદંડ' દ્વારા શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા માપી શકાશે.

૨. પ્રયોજક દ્વારા રચવામાં આવેલ ઉપકરણ ભાવિ સંશોધકોને અભ્યાસ માટે યોગ્ય માર્ગદર્શન પૂરું પાડી શકશે.

૩. નિમ્નપ્રાથમિક અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોમાં NEP જાગૃતતા કેટલી છે તે જાણી શકાશે.

૪. શિક્ષકોની NEP જાગૃતતા બાબત જાતીયતાની અસર જાણી શકાશે.

૫. અનુભવ અનુસાર શિક્ષકોની NEP જાગૃતતા બાબત અસર જાણી શકાશે.

1.8 સંશોધનનો વ્યાપ

1. પ્રયોજકે વ્યાપવિશ્વ તરીકે ગીર સોમનાથ જિલ્લાની સુત્રાપાડા તાલુકાના પ્રાથમિક શિક્ષકોનો જ સમાવેશ કર્યો હતો.

2. પ્રસ્તુત સંશોધન સને. 2022-23માં હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

1.9 વ્યાપવિશ્વ

પ્રસ્તુત અભ્યાસનાં વ્યાપવિશ્વમાં ગીર સોમનાથ જિલ્લાની સુત્રાપાડા તાલુકાની પ્રાથમિક શાળામાં શૈક્ષણિક વર્ષ 2022-23 દરમિયાન અધ્યાપન કાર્ય કરાવતા શિક્ષકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, સુત્રાપાડા તાલુકાની કુલ 90 સરકારી પ્રાથમિક શાળાના પ્રાથમિક અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક વિભાગના 550 શિક્ષકોમાંથી શાળા દીઠ બે એમ કુલ 84 પ્રાથમિક શિક્ષકો વ્યાપવિશ્વમાં સમાવિષ્ટ હતાં.

1.10 નમૂના પસંદગી

આ સંશોધનમાં સંશોધકે વ્યાપવિશ્વના તમામ પાત્રોને નમૂનામાં સમાવેશ કર્યો હતો. કારણ કે માહિતી પ્રાપ્તિ ટેકનોલોજી દ્વારા હતી. અહીં વ્યાપવિશ્વ એ જ નમૂનો છે.

1.11 સંશોધનનાં ક્ષેત્રો :

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સ્પષ્ટપણે કહી શકાય કે પ્રસ્તુત અભ્યાસ પ્રાથમિક શિક્ષણ વિષયક સંશોધન ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત હતું.

1.12. સંશોધન પદ્ધતિ

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ગીર સોમનાથ જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની NEP-2020 પ્રત્યેની પ્રવર્તમાન સ્થિતિ જાણવાની હોવાથી સંશોધકે સર્વેક્ષણ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

1.13 ઉપકરણ વિગત :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં અભ્યાસની જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને સંશોધકે શિક્ષક NEP-2020 પ્રશ્નાવલિની રચના કરી હતી. ઉપકરણ રચનામાં નીચે મુજબના સોપાનોને અનુસરવામાં આવ્યા હતા. પ્રયોજકે પ્રસ્તુત સંશોધનમાં NEP-2020 જાગૃતતા માપદંડમાં પ્રતિચાર આપનાર શિક્ષકની સામાન્ય માહિતી અને કેટલીક સૂચનાઓ આપવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ 40 વિધાનો આપવામાં આવ્યા હતા. જેમાં ત્રણ વિકલ્પ આપવામાં આવ્યા હતા. જેમાંથી એક સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવાનો હતો.

1.14 માહિતીનું એકત્રીકરણ

પ્રયોજકે NEP-2020 જાગૃતતા માપદંડ પર પ્રતિભાવ મેળવવા એક GOOGLEFORM વિકસાવવામાં આવ્યું હતું. જેની LINK બનાવી હતી.

પ્રયોજકે પ્રાથમિક શાળાઓ માટે BRC CO. અને CRC CO. ને રૂબરૂ મળી પોતાના સંશોધનકાર્ય અંગેનો હેતુ સ્પષ્ટ કરી NEP-2020 જાગૃતતા માપદંડ પર માહિતી એકત્રિત કરવા માટે માર્ગદર્શન આપ્યું હતું.

પ્રયોજકે પોતે અને BRC CO. અને CRC CO. દ્વારા નમૂનાની શાળાઓમાં રૂબરૂ જઈને પ્રાથમિક શાળાઓના શિક્ષકોને પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્ય તેમજ NEP-2020 જાગૃતતા માપદંડમાં વિશે GOOGLE FORM ની LINK અને જરૂરી માહિતી આપી.આમ, NEP-2020 જાગૃતતા માપદંડ પર પ્રતિચારો ONLINE જ મેળવવામાં આવ્યા હતા.

આ અંગે શિક્ષકોએ આપેલા પ્રતિભાવો ગૂગલ ફોર્મ પરથી MSEXCEL SHEET માં મેળવી તેને અર્થઘટન માટે ઉપયોગમાં લીધા હતા.ગૂગલ ફોર્મના આધારે જણાયુ હતુ કે સુત્રાપાડા તાલુકાના કુલ 104 શિક્ષકોના પ્રતિચારો પ્રાપ્ત થયા હતા. જેને અર્થઘટન માટે ઉપયોગમાં લીધા હતા.

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં પ્રાપ્ત થયેલી માહિતીના આધારે પૃથક્કરણ કરવા માટે વિવિધ અંકશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ દ્વારા માહિતી ગણતરી કરવામાં આવી હતી. આ અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ MICRO SOFT – EXCELનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

1.15 પ્રાપ્ત માહિતી

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં પ્રયોજકે વ્યાપવિશ્વને જ નમુના તરીકે પસંદ કરેલ. જેમાં સુત્રાપાડા તાલુકા કુલ 90 શાળાઓમાંથી પ્રાથમિક શાળામાં અધ્યાપન કાર્ય કરાવતાં 550 શિક્ષકોમાંથી 84 શિક્ષકો પાસેથી માહિતી મળી હતી. આ 84 શિક્ષકોની માહિતીનો અભ્યાસના અર્થઘટનમાં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

ક્રમ	વિગત	સંખ્યા	
1	ઉચ્ચ પ્રાથમિકના શિક્ષકો	41	84
2	પ્રાથમિકના શિક્ષકો	43	
3	પીટીસી -શિક્ષકો	44	84
4	બીએડ -શિક્ષકો	40	
5	સ્ત્રી શિક્ષકો	30	84
6	પુરુષ શિક્ષકો	54	
7	૧૦ થી વધુ અનુભવવાળા શિક્ષકો	67	84
8	૧૦ થી ઓછો અનુભવવાળા શિક્ષકો	17	

જેમાં કુલ પાત્રોની સંખ્યા 84 હતી. પ્રાથમિક શાળામાં સ્ત્રી પાત્રોની સંખ્યા 30 અને પુરુષ પાત્રોની સંખ્યા 54 હતી. દસ વર્ષથી વધુ અનુભવ ધરાવતા કુલ 67 અને દસ વર્ષથી ઓછો અનુભવ ધરાવતા કુલ 17 પાત્રો હતા. પ્રાથમિક શાળાના PTG કરેલ શિક્ષકો કુલ 44 અને બીએડ થયેલા શિક્ષકો કુલ 40 હતા. ઉચ્ચ પ્રાથમિક વિભાગના કુલ 41 પાત્રો અને પ્રાથમિક વિભાગના કુલ 43 પાત્રોનો સમાવેશ કર્યો હતો.

1.16 માહિતી પૃથક્કરણ અને અર્થઘટનની રીત :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નીચે જણાવેલ અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિથી માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવશે.

- સરાસરી
- પ્રમાણ વિચલન
- t - test
- વિધાન અનુસાર ટકાવારી

ઉપર્યુક્ત મુદ્દાઓના અનુસંધાનમાં બંને શાળાઓમાંથી મળેલ માહિતી પરથી અસરકારકતાની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી.

પ્રશ્નનાવલિના સાચા જવાબ માટે 1 પોઈન્ટ અને ખોટા જવાબ માટે 0 પોઈન્ટ ગણવામાં આવેલ હતો.

વિધાન અનુસાર ટકાવારી સાચા વિધાન માટે MS EXCEL માં ફોર્મ્યુલા =(કુલ "સાચા" પ્રતિચારો*100/કુલ પાત્રોની સંખ્યા) મુકી શોધવામાં આવી હતી.

જેમાં સાર્થકતા ચકાસવા માટે ટી- કસોટીનો ઉપયોગ કરેલ જેમાં ટી- કસોટીની સારણી મુજબ 0.05 કક્ષાએ સાર્થકતા મૂલ્ય 1.96 કરતા વધુ હોય તો મૂલ્ય સાર્થક ગણેલ છે. અને 0.01 કક્ષાએ સાર્થકતા મૂલ્ય 2.58 કરતા વધુ હોય તો મૂલ્ય સાર્થક ગણેલ છે. તેની ચર્ચા પ્રકરણ-4 માં વિગતે કરવામાં આવી છે.

વિધાન અનુસાર ટકાવારી MS EXCELમાં ફોર્મ્યુલા=(કુલ હકારાત્મક પ્રતિચારો*100/કુલ પાત્રોની સંખ્યા) મુકી શોધવામાં આવી હતી.

1.17 અભ્યાસનાં તારણો

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં પ્રયોજકે વિધાન અને શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી કર્યા બાદ અભ્યાસના તારણો તારવવામાં આવ્યા હતા. જે આ પ્રમાણે રજૂ કરેલ છે.

- 1- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકો રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 શિક્ષણ માળખામાં નવી પેટર્નથી પરિચિત છે.
- 2- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 અંતર્ગત 3 થી 5 વર્ષના બાળકો માટે ક્યો તબક્કો લાગુ પડશે તે બાબતે જાણકારી છે.
- 3- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 અંતર્ગત 6 થી 8 વર્ષના બાળકો માટે ક્યો તબક્કો લાગુ પડશે તે બાબતે જાણકારીનો અભાવ છે.
- 4- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 અંતર્ગત 8 થી 11 વર્ષના બાળકો માટે ક્યો તબક્કો લાગુ પડશે તેની જાણકારીનો અભાવ જોવા મળે છે.
- 5- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 અંતર્ગત 11 થી 14 વર્ષના બાળકો માટે ક્યો તબક્કો લાગુ પડશે તે બાબતે જાણકારી જોવા મળે છે.
- 6- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકો ઘરની ભાષા અને શાળાની ભાષા અલગ હોય તેવા બાળકો માટે દ્વિભાષા મુજબનો અભિગમ ઉપયોગમાં લેવાશે એ બાબતથી પરિચિત છે.
- 7- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને 'એક ભારત શ્રેષ્ઠ ભારત' અંતર્ગત ધો. 5 થી ૮ માં ભારતની ભાષાઓ પર કઈ પ્રવૃત્તિ આપવી તેનો ખ્યાલ છે.
- 8- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને સંસ્કૃતને ધ્વનિ અને ઉચ્ચારણના માધ્યમથી કયા સ્ટેજ પર શિખવવામાં આવશે તે બાબતનો ખ્યાલ છે.
- 9- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં મિડલ સ્કૂલના તબક્કામાં કઈ પ્રવૃત્તિ શરૂ થશે તેનો ખ્યાલ છે.

- 10- પ્રાથમિક શાળાના અડધા ભાગના શિક્ષકોમાં ધો. 6 થી 8 માં ક્રિયા દ્વારા શિક્ષણ માટે કઇ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરાશે તેનો ખ્યાલ છે.
- 11- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં ધો. 6 થી 12માં વેકેશન દરમિયાન કઇ સુવિધા પૂરી પડશે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 12- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં મૂલ્યાંકનનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય શિક્ષક, વિદ્યાર્થી, શાળા પ્રણાલીને સાથે રાખીને કઇ રીતે શિક્ષણ આપવાનો પ્રયાસ રહેશે તે બાબતનો ખ્યાલ છે.
- 13- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં સતત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનમાં શું લાગુ પડતું નથી તે બાબતનો શિક્ષકોને ખ્યાલ છે.
- 14- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં ધો.3માં શાના આધારે પરીક્ષણ કરાશે તેનો ખ્યાલ છે.
- 15- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં NEP-2020માં શિક્ષણ સંદર્ભે શિખવવાની કઇ બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવે છે તેનો ખ્યાલ છે.
- 16- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં કયા સ્ટેજમાં ફરજિયાત માતૃભાષા શિક્ષણ હોવું જોઇએ તેનો ખ્યાલ નથી.
- 17- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં ફાઉન્ડેશનલ સ્ટેજનો અભ્યાસક્રમ કેવો હશે તેનો ખ્યાલ છે.
- 18- પ્રાથમિક શાળાના અડધા ભાગના શિક્ષકોમાં પ્રિપરેટરી સ્ટેજમાં જુદા જુદા વિષયોમાં શેના પર ભાર મૂકવામાં આવશે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 19- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં મિડલ સ્ટેજમાં જુદા જુદા વિષય મુખ્યત્વે શાના આધારે શિખવાય છે તેનો ખ્યાલ છે.
- 20- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં સેકન્ડરી સ્ટેજમાં વિષય પસંદગી અંગે શી જોગવાઈ છે તેનો ખ્યાલ છે.
- 21- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ સંદર્ભે ગોખણપટીના બદલે શાના પર ભાર મૂકાયો છે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 22- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં ફાઉન્ડેશનલ સ્ટેજમા ભાષાઓનું શિક્ષણ કઇ પદ્ધતિથી આપવું જોઇએ તેનો ખ્યાલ નથી.
- 23- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં ખામી ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે કઇ લેંગ્વેજ અસ્તિત્વમાં છે તેનો ખ્યાલ છે.

- 24- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 મુજબ શિક્ષણતંત્રમાં એકસુત્રતા એટલે.....શું તેનો ખ્યાલ છે.
- 25- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તાજેતરમાં રજૂ કરવામાં આવી છે તેનો ગુજરાતી અનુવાદ કઈ સંસ્થા દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 26- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 મુજબ શિક્ષણમાં વિષયવસ્તુમાં વધારો કરવાની જગ્યાએ અધ્યાપન શાસ્ત્ર એવું હોવું જોઈએ કે શિક્ષણ પ્રક્રિયાકેવી હોવી જોઈએ તેનો ખ્યાલ છે. .
- 27- પ્રાથમિક શાળાના અડધા ભાગના શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 શેના આધારે નક્કી થઈ છે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 28- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં કઈ બાબત રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિમાં નથી તેનો ખ્યાલ છે.
- 29- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં કેટલા વર્ષો પછી ભારતમાં નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિની ઘોષણા કરવામાં આવી તેનો ખ્યાલ છે.
- 30- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને ભારતમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 ની મસૌદા સમિતિ(Drafting committi) ના અધ્યક્ષ કોણ છે તેનો ખ્યાલ છે.
- 31- પ્રાથમિક શાળાના અડધા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 અનુસાર વોકેશનલ કોર્સ કયા ધોરણથી શરૂ કરવામાં આવશે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 32- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020માં મિશન માધ્યમથી FLN (પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાન) ને કયા વર્ષ સુધીમાં પૂર્ણ કરવાનું લક્ષ્ય રાખેલ છે તેનો ખ્યાલ છે.
- 33- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ -2020નો અમલ કરનાર પહેલું રાજ્ય કયું છે તેનો ખ્યાલ નથી.
- 34- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 કોણે તૈયાર કરી છે તેનો ખ્યાલ છે.
- 35- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020માં કેટલા વર્ષ સુધીના બાળકોને RTE-2009 માં સમાવવામાં આવશે તેનો ખ્યાલ છે.

36- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ ૨૦૨૦ માં ૩ થી ૧૮ વર્ષની ઉમરના પ્રત્યેક બાળકને ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ કયા વર્ષ સુધીમાં પુર્ણ કરવાનું લક્ષ્ય રાખેલ છે તેનો ખ્યાલ છે.

37- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોમાં પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણને સાર્વત્રિક રીતે ઉપલબ્ધ બનાવવા શું સાચું નથી તેનો ખ્યાલ છે.

38- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં થઈ રહેલા મૂળભૂત પરિવર્તનના કેન્દ્રમાં અવશ્યપણે કોણ હોવું જોઈએ તેનો ખ્યાલ છે.

39- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ ના ઉદ્દેશ શું છે તેનો ખ્યાલ છે.

40- પ્રાથમિક શાળાના મોટા ભાગના શિક્ષકોને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ ૨૦૨૦માં ધોરણ ૫ સુધીનું શિક્ષણ કઈ ભાષામાં રાખવામાં આવશે તેનો ખ્યાલ છે.

41- આથીકહી શકાય કે, પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક શિક્ષકોના NEP જાગૃતતાના માપદંડ પરના પ્રાપ્તિઓ સાર્થક રીતે જુદા પડતા ન હતા, એટલે કે પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો અને ઉચ્ચ પ્રાથમિક શિક્ષકોના NEP જાગૃતતાના પ્રાપ્તિઓમાં સમાનતા જોવા મળી હતી.

42- આથી,કહી શકાય કે, પ્રાથમિક શાળાના પીટીસીની લાયકાત ધરાવતા શિક્ષકો બીએડની લાયકાત ધરાવતા શિક્ષકો NEP જાગૃતતા માપદંડ પરના પ્રાપ્તિઓ સાર્થક રીતે જુદા પડતા ન હતા, એટલે કે પ્રાથમિક શાળાના પીટીસીની લાયકાત ધરાવતા શિક્ષકો બીએડની લાયકાત ધરાવતા શિક્ષકોની NEP જાગૃતતાપ્રાપ્તિઓમાં સમાનતા જોવા મળી હતી.

43- પ્રાથમિક શાળાના પુરુષ શિક્ષકો અને સ્ત્રી શિક્ષકો NEP જાગૃતતા માપદંડ પરના પ્રાપ્તિઓ સાર્થક રીતે જુદા પડતા ન હતા, એટલે કે પ્રાથમિક શાળાના પુરુષ શિક્ષકો અને સ્ત્રી શિક્ષકોની NEP જાગૃતતાપ્રાપ્તિઓમાં સમાનતા જોવા મળી હતી.

44- પ્રાથમિક શાળાના 10 વર્ષથી ઓછો અનુભવ ધરાવતા શિક્ષકો 10 વર્ષથી વધુ અનુભવ ધરાવતા શિક્ષકોની NEP જાગૃતતા માપદંડ પરના પ્રાપ્તિઓ સાર્થક રીતે જુદા પડતા ન હતા, એટલે કે પ્રાથમિક શાળાના પ્રાથમિક શાળાના 10 વર્ષથી ઓછો અનુભવ ધરાવતા શિક્ષકો 10 વર્ષથી વધુ અનુભવ ધરાવતા શિક્ષકોની NEP જાગૃતતાપ્રાપ્તિઓમાં સમાનતા જોવા મળી હતી.

1.18 ભાવિ સંશોધનો અંગેની ભલામણો

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં પ્રયોજકને સંશોધન કાર્ય દરમિયાન અનેક પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થયા હતા. આ બધા પ્રશ્નો ઉપર સંશોધન હાથ ધરી શકાય તેમ હતા. આ અંગે ભાવિ સંશોધન માટેની ભલામણો અહીં રજૂ કરેલ છે.

1. પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં વ્યાપવિશ્વમાં ગીર સોમનાથ જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.ભવિષ્યમાં માધ્યમિક, ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાના શિક્ષકો, સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાના પ્રાધ્યાપકો તેમજ અન્ય શૈક્ષણિક સંસ્થા,તાલીમી સંસ્થાના શિક્ષકો અને પ્રશિક્ષકો નમૂનાનાં પાત્રો તરીકે લઈ આ પ્રકારનો અભ્યાસ હાથ ધરી શકાય.

૨. પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સ્વતંત્ર ચલ તરીકે જાતીયતા(પુરુષ/સ્ત્રી),અભ્યાસ(ptc/b.ed.), વિભાગ(પ્રાથમિક/ઉચ્ચ પ્રાથમિક) અને અનુભવ (૧૦ થી વધુ વર્ષ૧૦ થી ઓછા વર્ષનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.આ સિવાય શાળા પ્રકાર (સરકારી/સ્વનિર્ભર) ,ઉંમર, શિક્ષકોની સામાજિક આર્થિક સ્થિતિ જેવા સ્વતંત્ર ચલોને ધ્યાનમાં લઈને સંશોધન કાર્ય હાથ ધરી શકાય.

૩. પ્રસ્તુત અભ્યાસ ગીર સોમનાથ જિલ્લાના સુત્રાપાડા તાલુકા પુરતો માર્યાદિત હતો.ભવિષ્યમાં બીજા કોઈ ગામ,શહેર કે જિલ્લાના શિક્ષકો કે પ્રાધ્યાપકો પસંદ કરી સંશોધન કાર્ય હાથ ધરી શકાય.

1.19 શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

પ્રસ્તુત અભ્યાસના અંતે મળેલા તારણો પરથી જાણી શકાય કે,

1 રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 ની જાગૃતતાને અભ્યાસ, જાતીયતા,વિભાગ કે શૈક્ષણિક અનુભવ સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

2.શિક્ષકોના વિવિધ સમયે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020 ની જાગૃતતામાં ફેરફાર થતા હોવાથી થોડાથોડા સમયના અંતરે આવો અભ્યાસ હાથ ધરવો જોઈએ.

૩.આધુનિક યુગમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020ની જાગૃતતા લાવવી ખૂબ જરૂરી છે.આથી શિક્ષકો રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ 2020ની બાબતોથી જાગૃત રહે તેવા પ્રયત્નો કરવા જોઈએ.

સંશોધનનું શીર્ષક : "ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ 3 થી 8 ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ"

ભાષા : ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ : ડો.એમ.વાય.વ્યાસ, સિનિયર લેકચરર

ઓફિસ એડ્રેસ : જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, બિલખા રોડ, જુનાગઢ

વર્ષ : 2022-23

2.0 પ્રસ્તાવના

દરેક બાળક વાક્યોને યોગ્ય રીતે અને સમજ સાથે વાંચે તે જરૂરી છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં પ્રાથમિક શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓ યોગ્ય રીતે વાંચન કરી શકે છે કે નહિ? વિદ્યાર્થી વાંચન કરે છે તો તે મૂળાક્ષરનું વાચન કરે છે? શબ્દનું વાંચન કરે છે ? કે પછી શબ્દનું વાંચન કરે છે? અને જો શબ્દ કે શબ્દનું વાંચન કરી શકે છે તો તે અર્થગ્રહણ સાથે વાંચન કરી શકે છે કે નહિ ?, જે જાણવું ખુબ જરૂરી હતું. આ જાણ્યા બાદ વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમનું અમલીકરણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિ ચકાસવી જરૂરી છે, આ તમામ પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને ગુજરાતની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ 3 થી 8 નાં વિદ્યાર્થીઓની અક્ષરવાચક, શબ્દવાચક અને વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાંચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવી જરૂરી હોય પ્રસ્તુત સંશોધન વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાંચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવા માટે પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

1.1 સમસ્યા કથન

પ્રસ્તુત અભ્યાસનું શીર્ષક આ પ્રમાણે શબ્દબદ્ધ કરવામાં આવ્યું હતું.

"ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ 3 થી 8 ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ"

1.2 અભ્યાસના હેતુઓ

15 ધોરણ 3 થી 8 ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની ઓળખ કરવી.

16 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી જાણવી.

17 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ધોરણવાર સિદ્ધિ જાણવી.

18 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી જાણવી.

19 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર સિદ્ધિ જાણવી.

20 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય જાણવો.

21 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય જાણવો.

22 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી જાણવી.

23 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાઇઝ વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી જાણવી.

24 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.

25 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.

26 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ જાણવી.

27 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર ટકાવારી જાણવી.

28 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની તાલુકા અનુસાર ટકાવારી જાણવી.

1.4 અભ્યાસની ઉત્કલ્પના

2 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી કેટલી હશે ?

3 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ધોરણવાર સિદ્ધિ કેટલી હશે ?

- 4 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- 5 ગીરસોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર સિદ્ધિ કેટલી હશે?
- 6 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય કેટલો હશે ?
- 7 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં ધોરણ 3 થી 8 ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓને લાગતો સરેરાશ સમય કેટલો હશે ?
- 8 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- 9 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાઇઝ વિદ્યાર્થીઓને કરાવેલા મહાવરાની ટકાવારી કેટલી હશે ?
- 10 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
- 11 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
- 12 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રવૃત્તિવાર વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ કેટલી હશે ?
- 13 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની જાતિયતા અનુસાર ટકાવારી કેટલી હશે ?
- 14 ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની તાલુકા અનુસાર ટકાવારી કેટલી હશે ?

1.4 સંશોધન પ્રકાર:-

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધોરણ 3 થી 8 ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવાનો હેતુ હોવાથી પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારિક પ્રકારનું સંશોધન છે.

1.5 અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલ:-

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સ્વતંત્ર ચલ તરીકે નીચેના ચલોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

1.સ્વતંત્ર ચલ:-

- વાચન સુધારણા કાર્યક્રમમાં કરાવવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિ- 1 થી 11

- જાતીયતા- કન્યા અને કુમાર
- ધોરણ- 3 થી 8
- મહાવરાની સંખ્યા -1 થી 4
- પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કરવા માટે લીધેલ સમય
- તાલુકા : ગીર સોમનાથ જિલ્લાના 6 તાલુકા

2. પરતંત્ર ચલ:-

વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમમાં મેળવેલ સિદ્ધિ

3. અંકુશિત ચલ:

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં અંકુશિત ચલો આ પ્રમાણે હતા.

- વિસ્તાર
- શાળાનું પર્યાવરણ

4. આંતરવર્તી ચલ : "કેટલાક ચલોની અસર કાલ્પનિક હોય છે. તેવો પરતંત્ર ચલ પર અસર કરે છે. એવું અનુમાન બાંધી શકાય તેવો અમૂર્ત હોય છે. આવા ચલને આંતરવર્તી ચલ કહે છે." પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં આંતરવર્તી ચલ તરીકે અભિરૂચિ તેમજ વલણનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

1.6 અભ્યાસનું મહત્વ

- વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા જાણવા માટે આ સંશોધન ઉપયોગી બનશે.

1.7 સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ગુજરાત રાજ્યના ગીર સોમનાથ જિલ્લાની ગુજરાતી માધ્યમની સરકારી શાળાઓના ધો 3 થી 8 (વર્ષ - 2022 - 23) માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓનો વ્યાપવિશ્વમાં સમાવેશ થાય છે.

1.8 નમૂના પસંદગી :

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે ગીર સોમનાથ જિલ્લાની તાલુકાદીઠ એક સરકારી શાળાના માં ધોરણ 3 થી 8 માં વર્ષ 2022-23 માં અભ્યાસ કરતા શાળાદીઠ 12 એમ કુલ 120 વિદ્યાર્થીઓનો નમૂના તરીકે સમાવેશ કરવામાં આવેલ.

1.9 સંશોધનનાં ક્ષેત્રો :

પ્રસ્તુત અભ્યાસ પ્રાથમિક શિક્ષણ અને ભાષા શિક્ષણનાં ક્ષેત્ર સાથે ખૂબ જ સંબંધિત હતું.

1.10 સંશોધનનો પ્રકાર

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ગીર સોમનાથ જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓની વાચન ક્ષમતા સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતાનું માપન કરવાનું હોય પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારિક પ્રકારનું સંશોધન છે.

1.11 સંશોધન પદ્ધતિ :

પ્રસ્તુત સંશોધનએ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ પર આધારિત છે.

1.12 ઉપકરણ વિગત :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપકરણ તરીકે જુસીઈઆરટી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ મુખવાચન સુધારણા કાર્યક્રમની અસરકારકતા કાર્યક્રમના મોડ્યુલનોઉપકરણ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવેલ હતો.

1.13 માહિતીનું એકત્રીકરણ:

ગીર સોમનાથ જિલ્લાના તમામ તાલુકામાં તાલુકાદીઠ એક વાક્યવાચક માટે શાળા એમ કુલ 10 શાળા પસંદ કરવામાં આવેલ હતી. પસંદ થયેલ શાળાના ધોરણ 3 થી 5 ના ભાષાના શિક્ષક અને શાળાના આચાર્ય, અને શાળા સાથે સંબંધિત CRC CO.Ordi, અને BRC CO.Ordi. ને આ સંદર્ભે તાલીમ આપવામાં આવેલ હતી. ત્યારબાદ શાળામાં શિક્ષણકાર્યની શરૂઆતમાં કુલ 15 દિવસ સુધી આપેલ ગાઈડલાઈન મુજબ મોડ્યુલમાં પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં આવેલ અને તે અનુસંધાને કરેલ પ્રવૃત્તિઓની વિગતો ડેઈલી રીપોર્ટકાર્ડમાં નોંધવામાં આવતી હતી.

1.14 પ્રાપ્ત માહિતી :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધો. 3 થી 8 માં વાચન ક્ષમતા માપનમાં કુલ 120 વિદ્યાર્થીઓ લેવામાં આવેલા જેમાંથી બધા દિવસ હાજર વિદ્યાર્થી 117હતા. જેની માહિતીનો પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપયોગ કરેલ છે.

1.15 માહિતી પૃથક્કરણ અને અર્થઘટનની રીત :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નીચે જણાવેલ અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિથી માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવશે.

- સરાસરી
- ટકાવારી

ઉપર્યુક્ત મુદ્દાઓના અનુસંધાનમાં પસંદ થયેલ દરેક શાળાઓમાંથી મળેલ માહિતી પરથી અસરકારકતાની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી.

1.16 તારણો

પ્રસ્તુત અભ્યાસના આધારે આ મુજબ તારણો તારવી શકાય.

- વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યામાં કોઈ તફાવત જોવા મળ્યો ન હતો.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી સૌથી વધુ અર્થગ્રહણ કરી શકતા ધોરણ 7 વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓ હતા. જ્યારે વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી સૌથી ઓછું અર્થગ્રહણ કરી શકતા ધોરણ 4ના વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓ હતા

- અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીની ટકાવારી 57.70 છે.
- પ્રવૃત્તિદીઠ મહાવરો કરેલ વિદ્યાર્થીની વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિવાર મેળવેલ ગુણની સરેરાશમાં પ્રવૃત્તિ-12 માં ઓછી સરેરાશ અને પ્રવૃત્તિ-4 માં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ સૌથી વધુ છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓના કરેલા કુલ મહાવરાની ટકાવારી 2.73 છે.
- પ્રવૃત્તિ 4 માં ઓછા મહાવરા અને પ્રવૃત્તિ 6 માં વધુ મહાવરા જરૂર પડેલ છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓની પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની સરેરાશ 2.73 જોવા મળેલ છે.
- પ્રથમ મૂલ્યાંકનમાં મેળવેલ ગુણની વધુ સરેરાશ પ્રવૃત્તિ -4 માં અને ઓછી સરેરાશ પ્રવૃત્તિ-12 માં જોવા મળે છે.
- ધોરણ-6 માં ઓછી સરેરાશ અને વધુ સરેરાશ ધોરણ-5 માં જોવા મળે છે.
- વાચન ક્ષમતા કાર્યક્રમ અંતર્ગત વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થીઓમાં જાતિયતાનો તફાવત જોવા મળેલ નથી.
- વાક્યવાચક વિદ્યાર્થીઓમાંથી અર્થગ્રહણ કરી શકતા વિદ્યાર્થી ગીર સોમનાથ જિલ્લામાં સૌથી વધુ ઉના તાલુકાની અને સૌથી ઓછી વેરાવળ તાલુકાની સરેરાશ જોવા મળે છે.

1.17 શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

- પ્રસ્તુત અભ્યાસવાચન ક્ષમતા તપાસવા માટેનો હતો. જેમાં વાચનક્ષમતા અને જાતિયતાની વધુ અસર જોવા મળતી નથી, જેથી કુમાર અને કન્યાઓ વચ્ચેના ભેદ ન રાખવો જોઈએ.

1.18 ભલામણો

- વાચન ક્ષમતાનો અભ્યાસ માધ્યમિક, ઉચ્ચ માધ્યમિક અને કોલેજ કક્ષાએ કરી શકાય.
- પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં જિલ્લાની તમામ શાળાઓમાં કરી શકાય.

સંશોધનનું શીર્ષક : ધોરણ દસના વિજ્ઞાન વિષયની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિ SCI-1009 ના

અધ્યાપનના સંદર્ભમાં સરલીકૃત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના અને તેની અસરકારતા ”

ભાષા : ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ : વી.એમ.પંપાણીયા , પ્રાચાર્યશ્રી

ઓફિસ એડ્રેસ : જિલ્લા શિક્ષણ તાલિમ ભવન ગીર સોમનાથ

વર્ષ : 2022-23

1.1 પ્રસ્તાવના

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ તરીકે વિષયાંગના સંદર્ભે પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝન્ટેશન, ટીએલએમ, વિડીયો, અને વિષયાંગ અનુસંધાને ચર્ચા કરવામાં આવ્યા હતા. વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર સરલીકરણ માટે રચેલ પ્રોગ્રામની અસરકારકતા શોધવા માટે પ્રસ્તુત અભ્યાસ હાથ ધરેલો હતો.

1.2 સમસ્યાકથન

“ ધોરણ દસના વિજ્ઞાન વિષયની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિ SCI-1009 ના અધ્યાપનના સંદર્ભમાં સરલીકૃત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના અને તેની અસરકારતા ”

1.3 અભ્યાસના હેતુઓ

- 1) ધોરણ-10 વિજ્ઞાન વિષયના એકમ- ૧૨ વિદ્યુત માટે અધ્યયન નિષ્પત્તિની કઠિનતા દૂર કરવા અને સરલીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારણાલક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.
- 2) ધોરણ-10 વિજ્ઞાન વિષયના એકમ- ૧૨ વિદ્યુત માટે અધ્યયન નિષ્પત્તિ SCI-1009" એકત્રિત અથવા આપેલ માહિતીના આધારે મંતવ્યો, દલીલો અને વિચારોનું નિર્માણ કરે છે. "તે માટે પ્રાયોગિક જૂથ અને નિયંત્રિત જૂથ રચી અને અધ્યયન નિષ્પત્તિની કઠિનતા માટે કરવામાં આવેલા કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

1.4 ઉત્કલ્પના

1. શ્રેણી દસના વિજ્ઞાન વિષયની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિ - 1009 ના સરલીકરણ માટેના બિનપરંપરાગત અધ્યાપન પદ્ધતિથી અભ્યાસ કરતા પ્રાયોગિક જૂથના વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ કસોટી પરના સરેરાશાંકો અને પરંપરાગત પદ્ધતિથી અભ્યાસ કરતા નિયંત્રિત જૂથના વિદ્યાર્થીઓના સરેરાશાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

1.5 અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલો

1. સ્વતંત્ર ચલ.

પ્રસ્તુત સંશોધન અભ્યાસમાં સ્વતંત્ર ચલ તરીકે અધ્યાપન પદ્ધતિ હતી. જેની બે કક્ષાઓ હતી. પ્રાયોગિક જૂથ નિયંત્રિત જૂથ

2. પરતંત્ર ચલ.

સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ તરીકે અધ્યાપન પદ્ધતિઓની અસર વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર ચકાસવાની હતી. આથી શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પરતંત્ર ચલ હતો.

3. અંકુશિત ચલ.

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં (1) અભ્યાસ કક્ષા, (2) જાતીયતા, (3) વિષયવસ્તુ, (4) શાળા પર્યાવરણ અને (5) અધ્યાપન સમય એ અંકુશિત ચલો હતો.

4. આંતરવર્તીય ચલ.

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં આંતરવર્તીય ચલો આ પ્રમાણેના હતા.

1. પ્રયોગ દરમિયાન પ્રાયોગિક અને નિયંત્રિત જૂથનાં પાત્રો વચ્ચેની આંતરક્રિયા.

2. આંતર વૈયક્તિક તફાવતો (જેવા કે બુદ્ધિ કક્ષા, વાચન ટેવ, અભ્યાસમાં રુચિ, ટયુશન સહાય, કુટુંબનું શૈક્ષણિક પર્યાવરણ વગેરે.)

3. અધ્યાપન પદ્ધતિનું નાવીન્ય.

1.6 સંશોધનનું ક્ષેત્ર

પ્રસ્તુત અભ્યાસ અંતર્ગત વિજ્ઞાન વિષયનાં કઠિનબિંદુ સરલીકરણમાટે સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ તરીકે વિષયાંગ અનુસંધાને પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝેન્ટેશન, ટીએલએમ, વિડીયો, અને વિષયાંગ અનુસંધાને ચર્ચા કરવામાં આવ્યો હતો.

આ દૃષ્ટિએ પ્રસ્તુત અભ્યાસ માપન અને મૂલ્યાંકન ક્ષેત્રને સ્પર્શતો હતો.

1.7 સંશોધનનો પ્રકાર

અધ્યાપન કાર્યક્રમ ની સંરચનાની દ્રષ્ટિએ પ્રસ્તુત સંશોધન પ્રાયોગિક સંશોધન હતું. ઉપરાંત માહિતી પ્રાપ્તિ અને પૃથક્કરણની દ્રષ્ટિએ સંખ્યાત્મક સંશોધન હતું.

1.8 અભ્યાસની અગત્ય

1. ધોરણ-દસના વિજ્ઞાનવિષયના કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓના સરલીકરણમાટેનો સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ પ્રાપ્ત થશે.

2. પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોને ધોરણ-10ના વિજ્ઞાનના શિક્ષણ કાર્યમાં પ્રસ્તુત અભ્યાસ મદદરૂપ બનશે.
3. વિવિધ અધ્યયન પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ અધ્યાપન દરમિયાન સરળતાથી અને અસરકારક રીતે થાય તે માટે શિક્ષકોને માર્ગદર્શન મળી રહેશે.
4. વિવિધ અધ્યયન પદ્ધતિઓના ઉપયોગ દ્વારા રોજિંદા શિક્ષણમાં નાવિન્ય લાવી શકાય. અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયા રસપ્રદ બનાવી શકાશે.
5. વિવિધ અધ્યયન પદ્ધતિઓના ઉપયોગની અસરકારતા જાણવા માંગતા સંશોધકો અને શિક્ષકોને પ્રસ્તુત અભ્યાસ માર્ગદર્શનરૂપ બની શકશે.

1.9 સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ

પ્રસ્તુત અભ્યાસની સમષ્ટિ વર્ષ 2022-23માં ગીર સોમનાથ તાલુકાની ગ્રાન્ટેડ ગુજરાતી માધ્યમની માધ્યમિક શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતા ધોરણ 9નાં વિદ્યાર્થીઓ પૂરતી સીમિત હતી.

1.10 નમૂના પસંદગી

આ પ્રાયોગિકકાર્ય વર્ષના અંતમાં કરવામાં આવેલ હોવાથી અને કઠિન કલમ તરીકે ધોરણ 10 નામુદ્દા હોવાથી નમૂનામાં ધોરણ 9ના બાળકોને પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા. જે અંતર્ગત ગીર સોમનાથ સુત્રાપાડા તાલુકાની શ્રી એમ. જે. ઝાલા વડોદરા ઝાલા હાઇસ્કૂલ પસંદ કરેલ હતી. આ શાળામાં ધોરણ 9 એક વર્ગ હતો.

1.11 પ્રયોગની રચના

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિજ્ઞાન વિષય ધોરણ-10 ની અધ્યયન નિષ્પત્તિ -1009 -એકત્રિત અથવા આપેલ માહિતીના આધારે મંતવ્યો, દલીલો અને વિચારોનું નિર્માણ કરે છે. "ધોરણ 10ના વિજ્ઞાન એકમના એકમ- ૧૨ વિદ્યુત કઠિનબિંદુનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આ કઠિનબિંદુઓના સરલીકરણ માટે પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝેન્ટેશન, ટી.એલ.એમ., ઇ-કન્ટેઇનરમાં વિડિયો, ફોટોગ્રાફ્સ હેતુઓને અનુરૂપ ઇન્ટરનેટ પરથી ડાઉનલોડ કરવામાં આવ્યા હતા. આ ડાઉનલોડ કરેલા વિડિયો, વિવિધ સ્લાઇડ, ફોટોગ્રાફ્સ પ્રસ્તુત સંશોધનના હેતુઓને અનુરૂપ છે કે કેમ તે માટે તજજ્ઞોનો અભિપ્રાય પણ લેવામાં આવ્યો હતો. તજજ્ઞોનો અભિપ્રાય મેળવ્યા બાદ પ્રયોગ માટે આખરી પસંદગી કરવામાં આવી હતી.

1.12 ઉપકરણ રચના

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં હેતુઓને અનુરૂપ પ્રાયોગિક કાર્ય પૂર્વે અને કાર્ય પૂર્ણ કર્યા બાદ પ્રયોગના અંતે 10 ગુણની એક કસોટી દ્વારા વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ માપવામાં આવી હતી. આ કસોટીમાં કલમોની રચના સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ કઠિન બિંદુઓને ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં આવી હતી. આ કસોટી 20 મિનિટમાં પૂર્ણ કરવાની હતી. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં મુખ્ય કઠિનબિંદુનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી અને સરખો ગુણભાર ધરાવતી કલમોના આધારે સ્વનિર્મિત કસોટીની રચના કરવામાં આવી હતી.

1.13 પ્રાપ્ત માહિતી અને અર્થઘટનની રીત

પ્રયોગના અંતે સંશોધનમા સમાવિષ્ટ હેતુઓ આધારિત સિદ્ધિ કસોટી આપવામાં આવી હતી.આ કસોટી પર વિદ્યાર્થીઓએ મેળવેલા પ્રાપ્તિઓ સિદ્ધિ પ્રાપ્તિઓ હતા. મળેલ પરિણામના સંદર્ભે t-test કરવામાં આવ્યો હતો.

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાંવિશિષ્ટ પદ્ધતિતરીકે પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝન્ટેશન, ટીએલએમ, વિડીયો, ચિત્રો અને વિષયાંગ અનુસંધાને ચર્ચાકરીઅધ્યાપન કરાવવામાં આવ્યું હતું. પ્રાયોગિક જૂથના વિદ્યાર્થીઓ પર આ અધ્યાપન પદ્ધતિની અસરકારકતા તપાસવા માટે સંશોધક દ્વારા સ્વનિર્મિત સિદ્ધિ કસોટી આપવામા આવી. આ કસોટીમાં સંશોધનના કઠિનબિંદુ ઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ દરેક કઠિનબિંદુનુ પ્રતિનિધિત્વ કરતી કલમોના આધારે સ્વનિર્મિત કસોટીની રચના કરવામાં આવી હતી. સિદ્ધિ કસોટીના અમલીકરણ પૂર્વે તજજ્ઞોનો અભિપ્રાય પણ લેવામાં આવ્યો હતો. તજજ્ઞોનો અભિપ્રાય મેળવ્યા બાદ કસોટીનુ આખરી સ્વરૂપ આપવામા આવ્યું હતું. ત્યાર બાદ સિદ્ધિ કસોટી દ્વારા મળેલ પ્રાપ્તિઓનુ t-test દ્વારા મળેલ પરિણામનુ અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું અને મળેલ પરિણામના આધારે પ્રયોગકાર્યની અસરકારકતા તપાસવામા આવી.

1.14 તારણો

માધ્યમિક કક્ષાએ ધોરણ-10વિજ્ઞાનવિષયની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિના સરલીકરણ માટે તૈયાર કરેલ સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ અને બિનપરંપરાગત પદ્ધતિ બંને સમાન અસરકારક રહી હતી.

આ ઉપરથી એવું તારણ કાઢી શકાય કે ધોરણ-10વિજ્ઞાનવિષયની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓના સરલીકરણ માટેનું અધ્યાપન બિન પરંપરાગત પદ્ધતિ દ્વારા કરાવવામાં આવે તો પણ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ (સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ) જેટલું જ અસરકારક બની રહે છે.

1.15 શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

1. પરંપરાગત પદ્ધતિની અસરકારકતા બિનપરંપરાગત પદ્ધતિ(સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ) કરતા ઉતરતી નથી.

સંશોધનનું શીર્ષક : “ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ચાર, છ અને સાતનાવિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ”

ભાષા : ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ : વી.એમ.પંપાણીયા , પ્રાચાર્ય

ઓફિસ એડ્રેસ : જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલિમ ભવન-ગીર સોમનાથ

વર્ષ : 2022-23

૧.૧ પ્રસ્તાવના

માનવ સંશોધન વિકાસ મંત્રાલય(MHRD), રાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ (NCERT), નવી દિલ્હી, સમગ્ર શિક્ષા અભિયાન (SSA) અને ગુજરાત શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ (GCERT), ગાંધીનગર દ્વારા રાષ્ટ્ર અને રાજ્યએથી વિવિધ પ્રકારના સર્વે અને સંશોધનો હાથ ધરાતાં હોય છે. વર્ષ ૨૦૧૭ અને ૨૦૨૧ દરમિયાન રાષ્ટ્રકક્ષાએથી નેશનલ એચિવમેન્ટ સર્વે હાથ ધરાયો. એન.એ.એસ.નો મહાવરો વિદ્યાર્થીઓને મળી રહે, ધોરણ અને વિષયવાર કઠીન બિંદુઓ તારવી શકાય તેમજ બાળકોનું સિદ્ધિ સ્તર ચકાસી શકાય તે માટે દરવર્ષે ધોરણ ચાર, છ અને સાતના વિદ્યાર્થીઓ પર રાજ્ય કક્ષાએથી અનુક્રમે વર્ષ ૨૦૧૯ દરમિયાન ગુજરાત એચિવમેન્ટ સર્વે (GAS) ૧ હાથ ધરાયો. ૨૦૧૯-૨૦ માં ગુજરાત એચિવમેન્ટ સર્વે (GAS) ૨ હાથ ધરાયો. વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ દરમિયાન ગુજરાત એચિવમેન્ટ સર્વે (GAS) ૩ ધોરણ ૯ માં હાથ ધરાયો હતો. ડીસેમ્બર ૨૦૨૨ દરમિયાન જીસીઈઆરટી, ગાંધીનગર દ્વારા ધોરણ ચાર, છ અને સાતના વિદ્યાર્થીઓ પર સમગ્ર રાજ્યમાં ગુજરાત એચિવમેન્ટ સર્વે (GAS) ૪ હાથ ધરવામાં આવેલ હતું.

૧.૨ શીર્ષક

“ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ચાર, છ અને સાતનાવિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ”

૧.૩ મહત્વના પદોની વ્યવહારિક વ્યાખ્યા

સમસ્યા વધુ સ્પષ્ટ રીતે સમજી શકાય તે માટે તેમાં વપરાયેલા શબ્દો સંશોધકે ચોક્કસ ક્યાં અર્થમાં પ્રયોજ્યા છે તેનું સ્પષ્ટીકરણ કરવું જરૂરી છે. “કોઈ વસ્તુ કે ઘટનાનું નિરિક્ષણ થઈ શકે તેવા લક્ષણોનો સમાવેશ વ્યવહારિક અર્થમાં કરવામાં આવે છે.”

પ્રસ્તુત અભ્યાસના મહત્વના પદોની વ્યવહારુ વ્યાખ્યા નીચે મુજબ છે.

૧. ધોરણ ચાર ની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ

ધોરણ ચારની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તપાસવા માટે રચાયેલ કસોટીમાં ગુજરાતી અને ગણિત એમ કુલ ત્રણ વિષયોનો સમાવેશ કરાયેલ હતો. કસોટીમાં પ્રત્યેક વિષયના ૧૫ પ્રશ્નો રચવામાં આવેલ હતા. આમ, કુલ ૪૫ ગુણની ૪૫ પ્રશ્નો ધરાવતી GAS-૪ અંતર્ગત પ્રમાણિત કસોટી રચવામાં આવેલ હતી. આ કસોટી પર ધોરણ ચારના વિદ્યાર્થીઓએ મેળવેલ ગુણને તેની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તરીકે નક્કી કરવામાં આવેલ હતી.

૨. ધોરણ છ ની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ

ધોરણ છની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તપાસવા માટે રચાયેલ કસોટીમાં ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન એમ ચાર વિષયોનો સમાવેશ કરાયેલ હતો. કસોટીમાં પ્રત્યેક વિષયના ૧૫ પ્રશ્નો રચવામાં આવેલ હતા. આમ, કુલ ૬૦ ગુણની ૬૦ પ્રશ્નો ધરાવતી GAS-૪ અંતર્ગત પ્રમાણિત કસોટી રચવામાં આવેલ હતી. આ કસોટી પર ધોરણ છ ના વિદ્યાર્થીઓએ મેળવેલ ગુણને તેની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તરીકે નક્કી કરવામાં આવેલ હતી.

૩. ધોરણ સાતની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ

ધોરણ સાત ની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તપાસવા માટે રચાયેલ કસોટીમાં ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન એમ ચાર વિષયોનો સમાવેશ કરાયેલ હતો. કસોટીમાં પ્રત્યેક વિષયના ૧૫ પ્રશ્નો રચવામાં આવેલ હતા. આમ, કુલ ૬૦ ગુણની ૬૦ પ્રશ્નો ધરાવતી GAS-૪ અંતર્ગત પ્રમાણિત કસોટી રચવામાં આવેલ હતી. આ કસોટી પર ધોરણ સાતના વિદ્યાર્થીઓએ મેળવેલ ગુણને તેની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તરીકે નક્કી કરવામાં આવેલ હતી.

૧.૪ અભ્યાસના હેતુઓ

સંશોધનના હેતુઓ એ સમગ્ર સંશોધન કાર્યનો કેન્દ્રવર્તી ભાગ છે. પ્રસ્તુત અભ્યાસના હેતુઓ નીચે મુજબ હતા.

૧. જિલ્લાની ધોરણ ચાર, છ અને સાત ના વિદ્યાર્થીઓની વિષયવાર શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તપાસવી.
૨. દરેક તાલુકાવાર ધોરણ ચાર, છ અને સાત ના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તપાસવી.
૩. ધોરણ ચાર, છ અને સાત ના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર જાતીયતાની અસર તપાસવી.
૪. ધોરણ ચાર, છ અને સાતના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર વિસ્તારની અસર તપાસવી.
૫. ધોરણ ચાર, છ અને સાતના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર સામાજિક જૂથની અસર તપાસવી.
૬. ધોરણ ચાર, છ અને સાત ની વિષયવાર કઠીન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ તારવવી.

૧.૫ અભ્યાસની ઉત્કલ્પનાઓ

સંશોધનની શરૂઆત કરતાં પહેલા સંશોધક પોતાના સંશોધનના અંતે કેવાં પરિણામો મળશે તે અંગેના તાર્કિક અનુમાનો બાંધે છે. જેણે ઉત્કલ્પના કહેવામાં આવે છે. સારી રીતે રચાયેલ ઉત્કલ્પના સંશોધક મતે માર્ગદર્શન બને છે.

પ્રસ્તુત સંશોધનની શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓ નીચે પ્રમાણે રચવામાં આવી હતી.

૧. ધોરણ ચારના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે જાતીયતાના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૨. ધોરણ છના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે જાતીયતાના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૩. ધોરણ સાતના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે જાતીયતાના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૪. ધોરણ ચારના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે વિસ્તારના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૫. ધોરણ છના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે વિસ્તારના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૬. ધોરણ સાતના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે વિસ્તારના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૭. ધોરણ ચારના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે સામાજિક જૂથના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૮. ધોરણ છના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે સામાજિક જૂથના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
૯. ધોરણ સાતના વિદ્યાર્થીઓના સિદ્ધિક્ષોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી વચ્ચે સામાજિક જૂથના સંદર્ભમાં કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

૧.૬ અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ ચલો

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે પસંદ કરાયેલ ચલ નીચે મુજબ હતા.

સારણી ૧.૧

સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલ અને ચલની કક્ષાઓ દર્શાવતી સારણી

ક્રમ	ચલનો પ્રકાર	ચલ	ચલની કક્ષાઓ
૧	સ્વતંત્ર	જાતીયતા	કુમાર, કન્યા

		વિસ્તાર સામાજિક જૂથ	ગ્રામ્ય, શહેરી જનરલ, ઓ.બી.સી., એસ.સી., એસ.ટી.
૨	પરતંત્ર	શૈક્ષણિક સિદ્ધિ	ઘોરણ-૪ની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ ઘોરણ-૬ની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ ઘોરણ ૭-ની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ

૧.૭ અભ્યાસનું ક્ષેત્ર

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં બાળકોના મૂલ્યાંકન સંબંધિત હોઇ સ્પષ્ટપણે કહી શકાય કે પ્રસ્તુત અભ્યાસ શૈક્ષણિક પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકનના ક્ષેત્ર સાથે ખૂબ જ સંબંધિત હતું.

૧.૮ અભ્યાસની અગત્ય

દરેક કાર્યને પોતાનું આગવું મહત્વ હોય છે. પ્રસ્તુત સંશોધનનું મહત્વ નીચે પ્રમાણે હતા.

- ઘોરણ ૪, ૬ અને ૭ના વિદ્યાર્થીઓની વિષયવાર અને તાલુકાવાર શૈક્ષણિક સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થશે.
- વિષયવાર તેમજ ઘોરણવાર કઠિન બિંદુઓ અંગે માહિતી પ્રાપ્ત થશે.
- એન.એ.એસ. પરીક્ષાના સંદર્ભે બાળકોને પરીક્ષા માટે મહાવરો મળશે.
- વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર જાતીયતાની અસર પ્રાપ્ત થશે.
- વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર વિસ્તારની અસર પ્રાપ્ત થશે.
- વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પર સામાજિક જૂથની અસર પ્રાપ્ત થશે.
- ઘોરણવાર શૈક્ષણિક સિદ્ધિના ૩૦% થી નીચે, ૩૧ થી ૫૦ % સુધી, ૫૧ થી ૭૫% સુધી અને ૭૫% થી ઉપરના સ્તરે વિદ્યાર્થીઓનું પ્રમાણ જાણી શકાશે.
- સમગ્ર જિલ્લા અને દરેક તાલુકાવાર ઘોરણ ચાર, છ અને સાતના વિદ્યાર્થીઓની વિષયવાર સરેરાશ સિદ્ધિ જાણી શકાશે. પરિણામે ઓછી સિદ્ધિ ધરાવતા વિષયોમાં જરૂરીયાત આધારિત તાલીમ અને શાળાકક્ષાએ ઉપચારાત્મક શિક્ષણનું આયોજન કરવામાં અનુકૂળતા રહેશે.
- પ્રસ્તુત સર્વેક્ષણથી જિલ્લાકક્ષાએ ઘોરણવાર અને વિષયવાર અભ્યાસક્રમની કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિ પ્રાપ્ત થશે. જેને લીધે જિલ્લાકક્ષાએ વિષયવસ્તુના તાલીમ આયોજનમાં જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનને મદદ મળશે અને શિક્ષકોને જરૂરીયાત આધારિત તાલીમ આપી વર્ગ શિક્ષણ ગુણવત્તા સુધારણાનું કાર્ય કરવામાં મદદ કરશે.
- સંશોધક વર્ગને કઠિન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ આધારિત સરળીકરણ કાર્યક્રમો બનાવી શિક્ષકોને માર્ગદર્શન આપી શકાશે.

૧.૯ અભ્યાસનું સીમાંકન

પ્રસ્તુત અભ્યાસનું સીમાંકન નીચે મુજબ કરેલ હતું.

- પ્રસ્તુત અભ્યાસનો વ્યાપ ગીર સોમનાથ જિલ્લાની જિલ્લા પંચાયત તેમજ નગરપાલિકા હસ્તકની ગુજરાતી માધ્યમની સરકારી, અનુદાનિત અને ખાનગી પ્રાથમિક શાળાઓ પૂરતો મર્યાદિત હતો.
- પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધોરણ ચારમાં ગુજરાતી, ગણિત અને પર્યાવરણ તથા ધોરણ છમાં ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન અને ધોરણ સાતમાં ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની શૈક્ષણિક સિધ્ધિ ચકાસવામાં આવી હતી.

૧.૧૦ અભ્યાસની મર્યાદા

પ્રસ્તુત અભ્યાસની મર્યાદા નીચે મુજબ હતી.

- પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં જિલ્લાના દરેક તાલુકાની ગુજરાતી માધ્યમની માત્ર ૩૦ શાળાઓ નમૂના તરીકે પસંદગી કરેલ હતી.

૧.૧૧ વ્યાપવિશ્વ

- પ્રસ્તુત અભ્યાસનું વ્યાપવિશ્વ સમગ્ર ગીર સોમનાથ જિલ્લાની જિલ્લા પંચાયત તેમજ નગરપાલિકા હસ્તકની ગુજરાતી માધ્યમની સરકારી, અનુદાનિત અને ખાનગી પ્રાથમિક શાળાઓ પૂરતું મર્યાદિત હતું.

૧.૧૨ નમૂના પસંદગી

- પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નમૂના તરીકે જી.સી.ઇ.આર.ટી. દ્વારા યાદચ્છીક રીતે પસંદ થયેલ દરેક તાલુકા દીઠ ૩૦ શાળાઓ એમ કુલ છ તાલુકાની (જિલ્લાની) કુલ ૧૮૦ પ્રાથમિક શાળાઓનો સમાવેશ થતો હતો. નમૂનામાં પસંદ થયેલ શાળાના ધોરણ ચાર, છ અને સાત ના તમામ વર્ગોમાંથી દરેક ધોરણ દીઠ મહત્તમ ૩૦ વિદ્યાર્થીઓની કસોટી લેવામાં આવી હતી.
- આમ, જિલ્લાની કુલ ૧૮૦ શાળાઓના ધોરણ-૪ ના ૧૦૮૧ વિદ્યાર્થીઓ, ધોરણ-૬ના ૧૨૭૪ વિદ્યાર્થીઓ અને ધોરણ-૭ના ૧૨૭૧ વિદ્યાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થાય છે.

૧.૧૩ સંશોધન પ્રકાર

પ્રસ્તુત સંશોધન કાર્યક્રમના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત છે. આથી પ્રસ્તુત સંશોધન વ્યવહારિક અને સંખ્યાત્મક પ્રકારનું હતું.

૧.૧૪ સંશોધન પદ્ધતિ:

પ્રસ્તુત સંશોધનએ સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ આધારિત હતું.

૧.૧૫ ઉપકરણ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં GAS-4 અંતર્ગત ધોરણ ચાર, છ અને સાતના વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ તપાસવાની હતી. જી.સી.ઇ.આર.ટી, ગાંધીનગરના માર્ગદર્શન અને સૂચનાઓ મુજબ સમગ્ર રાજ્યના તમામ જિલ્લાઓમાં જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનો દ્વારા કસોટી લેવામાં આવી હતી. જેમાં ધોરણ ચારમાં ગુજરાતી, ગણિત અને પર્યાવરણ, ધોરણ છમાં ગુજરાતી, ગણિત અને વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન અને ધોરણ સાતમાં ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ જાણવા માટે સિદ્ધિ કસોટી લેવામાં આવી હતી. જેને જી.સી.ઇ.આર.ટી. દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવી હતી.

સારણી ૧.૨

- કસોટીપત્રની ધોરણ અને વિષયવારકલમ સંખ્યા, કુલ ગુણ અને સમયગાળો

ધોરણ	વિષય	કલમ સંખ્યા	કુલ ગુણ	સમય
૪	ગુજરાતી	૧૫	૧૫	૯૦ મિનીટ
	ગણિત	૧૫	૧૫	
	પર્યાવરણ	૧૫	૧૫	
૬	ગુજરાતી	૧૫	૧૫	૧૨૦ મિનીટ
	ગણિત	૧૫	૧૫	
	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	૧૫	૧૫	
	સામાજિક વિજ્ઞાન	૧૫	૧૫	
૭	ગુજરાતી	૧૫	૧૫	૧૨૦ મિનીટ
	ગણિત	૧૫	૧૫	
	વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	૧૫	૧૫	
	સામાજિક વિજ્ઞાન	૧૫	૧૫	

૧.૧૬ માહિતીનું એકત્રીકરણ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માહિતી એકત્રીકરણ માટે નમૂનામાં પસંદ થયેલ શાળાઓના કસોટીપત્રો રાજ્ય કક્ષાએથી જે તે ડાયેટના જી.એ.એસ.કો.ઓર્ડીનેટર દ્વારા ડાયટ ખાતે લાવવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ તારીખ ૨૦ અને ૨૧ ડીસેમ્બર, ૨૦૨૨ના રોજ ડાયટ ખાતે આયોજિત ફિલ્ડ ઇન્વેસ્ટીગેટર માર્ગદર્શન બેઠકમાં નમૂનામાં પસંદ થયેલ દરેક શાળાઓમાં કસોટી સંચાલન માટે મોકલવામાં આવનાર ફિલ્ડ

ઇન્વેસ્ટીગેટરને GAS-4 અંગે પૂરતી સમજ તેમજ ફિલ્ડ ઇન્વેસ્ટીગેટરની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરવામાં આવેલ તેમજ કસોટી અંગેનું તમામ સાહિત્ય બંધ કવરમાં સબંધિત ફિલ્ડ ઇન્વેસ્ટીગેટરને સોંપવામાં આવ્યું હતું. સીલબંધ કવરમાં ધોરણ અનુસાર વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા દર્શાવતું પત્રક,નિમણૂક આદેશ, કસોટીપત્રો, ઓ.એમ.આર. શીટ્સ, ફીલ્ડ નોટ્સતેમજ કસોટી સંચાલન અંગેની માર્ગદર્શિકા આપવામાં આવેલ હતી.

૧.૧૭ માહિતીનું પૃથક્કરણ

પ્રસ્તુત સંશોધનનો હેતુ જે તે ધોરણની દરેક વિષયની તાલુકાવાર અને સમગ્ર જિલ્લાની સિદ્ધિ જાણવાનો હતો.તમામ ઓ.એમ.આર.શીટ્સને ડાયટ ખાતે સ્કેનર મશીનથી સ્કેન કરી તાલુકાવાર અને ધોરણવાર ફોલ્ડર બનાવી jpg ફોર્મેટમાં માહિતી સેવ કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ જી.સી.ઇ.આર.ટી.,ગાંધીનગર દ્વારા અપાયેલ સોફ્ટવેર/પ્રોગ્રામને કમ્પ્યુટરમાં ઇન્સ્ટોલ કરી તેમાં ડેટા રન કરવામાં આવ્યો. ડેટા રન કરતાં જે શીટમાં બાળકોએ આપેલ ઉત્તરોના ટપકાં લાલ દર્શાવતાં ન હતા, તે શીટની બોર્ડર પરની ગ્રીન લાઇન સેટ કરી, તેમ છતાં પ્રોપર રીઝલ્ટ ન મળ્યું તે શીટમાં બાળકોએ જવાબ માટે ઘૂંટેલ ટપકાંને મેન્યુઅલી રીતે ટીક કરી લાલ કરવામાં આવ્યા.ત્યારબાદ તેની CSV ફાઇલ જનરેટ કરવામાં આવી. અને તેના પરથી EXCEL શીટમાં ડેટા કન્વર્ટ કરવામાં આવ્યો. જી.સી.ઇ.આર.ટી. દ્વારા આયોજિત ડેટા એનાલીસીસ કાર્યશાળામાં મળેલ માર્ગદર્શન મુજબ શ્રી ઇકબાલભાઈ વોરા અને ખત્રીભાઈ દ્વારા મળેલ માર્ગદર્શન હેઠળ જિલ્લાનો ધોરણવાર, વિષયવાર અને સમગ્ર શૈક્ષણિક સિદ્ધિઆંક પ્રાપ્ત કરવામાં આવ્યો. પ્રસ્તુત સંશોધન માટે જાતિ, વિસ્તાર અને સામાજિક જૂથજેવાં ચલોને ધ્યાને રાખીરચેલ ઉત્કલ્પનાઓ અનુસાર ધોરણવાર સરેરાશ, પ્રમાણિત વિચલન, ટી-મૂલ્ય અને સાર્થકતા કક્ષાની કક્ષા શોધીને ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી કરવામાં આવી. અંતે, વિદ્યાર્થીઓને શું અઘરું પડે છે તે જાણવા માટે ધોરણ ચાર, છ અને સાતના કસોટીમાં સમાવિષ્ટ વિષયો દીઠકઠીન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ તારવવામાં આવી.

જિલ્લા કક્ષાએ ધોરણવાર અને વિષયવાર કઠીન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ

સારણી ૧.૩

વિષય	અધ્યયન નિષ્પત્તિ (LO)ક્રમાંક	અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ (LOs)
ધોરણ -૪ ગુજરાતી	G409	પ્રકીર્ણ લખાણ, છૂટાછવાયા, જાહેરાત બોર્ડ વગેરે લખાણને વાંચીને સમજી શકે છે
ધોરણ -૪	M405.2	અંતર અને ઊંચાઈના એકમોનું રૂપાંતરણ કરે છે.

ગણિત	M410.3	મિનિટ, કલાક, દિવસ, અઠવાડિયું, માસ અને વર્ષની સમજ સમયના સંદર્ભમાં ધરાવે છે.
	M407.5	ભાગાકાર આધારિત વ્યાવહારિક કોયડાઓ ઉકેલે છે
	M407.6	માહિતી આધારિત અર્થગ્રહણ કરીને પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે. (બિલ, ભાવપત્રક)
	M406.10	લિટરનું મિલિલિટરમાં અને મિલિલિટરનું લિટરમાં રૂપાંતરણ કરે છે.
	M406.11	ગુંજાશના વ્યવહારું કોયડા ઉકેલે છે.
	M401.12	પોતાના હિસાબની રોજનીશી બનાવે છે.
ધોરણ -૪ પર્યાવરણ	EV404	મોટાં કે નાના સમૂહમાં રહેતાં પ્રાણીઓ (દા.ત. કીડી,માખી, હાથીવગેરે) અને માળા બાંધતાં પક્ષીઓના વર્તનોને તેમજ જન્મ, લગ્ન અને સ્થળાંતર ને કારણે કુટુંબમાં થતા ફેરફારોને સમજાવે છે.
	EV412	સાઇનબોર્ડ, પોસ્ટર, નાણું (નોટ/સિક્કા),
ધોરણ -૬ ગુજરાતી	G619	ઉચ્ચારણ,વિરામસંજ્ઞા,નામપદ,ક્રિયાપદ,વિશેષણ, જોડણી રુઢિપ્રયોગો, સમાનાર્થી, વિરુદ્ધાર્થી વગેરે જેવા વ્યાવહારિક વ્યાકરણ જાણે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે.
ધોરણ -૬ ગણિત	M619.5	કરોડ સુધીની સંખ્યાઓ સમજે છે. તેમજ વાચન અને લેખન કરે છે.
	M619.7	આસન્ન મૂલ્ય દ્વારા નજીકના દસનો/ સોનો/ હજારનો અંદાજ કાઢે છે.
	M602.5	આપેલ સંખ્યાના અવિભાજ્ય અવયવ શોધે છે.
	M610.9	વર્તુળ અને વર્તુળના ભાગોની સામાન્ય સમજ દર્શાવે છે.
	M604.2	સંખ્યારેખાની મદદથી પૂર્ણાંક સંખ્યાઓના સરવાળા કરે છે.
	M604.1	પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ વિશે જણાવે છે.
	M605.9	અપૂર્ણાંકોના સરવાળા બાદબાકી કરે છે.
	M605.4	આપેલા અપૂર્ણાંકના સમઅપૂર્ણાંક આપે છે.
	M605.2	સંખ્યારેખા પર અપૂર્ણાંક સંખ્યાને દર્શાવે છે.
ધોરણ -૬ વિજ્ઞાન	SC6.05	પ્રક્રિયા અને ઘટનાને કારણો સાથે જોડે છે.
	SC6.03	અવલોકી શકાય તેવા ગુણધર્મનાં આધારે વસ્તુ, સજીવ અને પ્રક્રિયાનું વર્ગીકરણ કરી શકે છે.
	SC6.06	પ્રક્રિયા અને ઘટનાઓને વર્ણવે / સમજાવે છે.
ધોરણ -૬ સામાજિક	SS609	ઐતિહાસિક તથા સાહિત્યિક સ્ત્રોતોને ઓળખી ઇતિહાસના પુનર્ગઠન માટે વિવિધ સ્ત્રોતોના ઉપયોગનું વર્ણન કરે છે.

વિજ્ઞાન	SS612	મહત્વના રાજ્યો તથા રાજવંશોના નોંધપાત્ર યોગદાનની યાદી બનાવે છે. દા.ત., મહાજનપદોની શાસનવ્યવસ્થા, અશોકના શિલાલેખો, ગુપ્તવંશના સિક્કાઓ, પલ્લવ વંશના રથમંદિરો વગેરે..
	SS602	પૃથ્વીને જીવઅસ્તિત્વ તથા વિવિધ કટિબંધો સંદર્ભે વિશિષ્ટ અવકાશીય પદાર્થ તરીકે ઓળખે છે.
	SS603	દિવસ-રાત અને ઋતુઓનું પરિવર્તન દર્શાવે છે.
	SS605	પૃથ્વીના ગોળા અને વિશ્વના નકશા પર અક્ષાંશ-રેખાંશ, ધ્રુવો, વૃત્તો, આવરણો, ભારતના પાડોશી દેશો, ભારતના રાજ્યો, કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો વગેરે દર્શાવે છે.
ધોરણ- ૭ ગુજરાતી	G715	કાવ્ય મુખપાઠ, કાવ્યપૂર્તિ, વિચારવિસ્તાર, સૂક્તિ, કહેવતો સમજે છે અને લખે છે.
	G719	સમાનાર્થી શબ્દો, વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો, વચન, કાળ, વાક્યના પ્રકાર, સંજ્ઞા વિશેષણ, વિરામચિહ્નો, જોડણી સહિત વ્યાવહારિક વ્યાકરણ જાણે છે. અને તેનો ઉપયોગ કરે છે.
ધોરણ- ૭ ગણિત	M702	અપૂર્ણાંકોના ગુણાકાર તથા ભાગાકારની સમજ કેળવે છે. જેમકે $2/3 \times 4/5$ એટલે $4/5$ નો $2/3$ મો ભાગ, ઉપરાંત $1/2 \div 1/4$ એ કેટલા $1/4$ ભાગ ભેગા કરવાથી $1/2$ બને?
	M703.8	દશાંશ સંખ્યાના પૂર્ણ સંખ્યા અને દશાંશ સંખ્યા વડે ભાગાકાર કરે છે.
	M706.3	આપેલ સમીકરણનો ઉકેલ શોધે છે.
	M711	ખૂણાઓના ગુણધર્મોને આધારે વર્ગીકરણ કરી શકે છે. (જેમકે, રેખિક જોડના ખૂણા, પૂરકકોણ, કોટિકોણ, આસન્નકોણ અને અભિકોણ) તથા એક ખૂણાનું માપ આપેલ હોય તે પરથી અન્ય ખૂણાનું માપ શોધે છે.
	M711.1	આપેલ આકૃતિમાં વિવિધ ખૂણાઓની જોડને ઓળખે છે.
ધોરણ- ૭ વિજ્ઞાન	SC706	પ્રક્રિયા અને ઘટનાઓને સમજાવે છે.
	SC702	પદાર્થ અને સજીવોને તેમના ગુણધર્મો, રચના અને કાર્યના આધારે જુદા પાડે છે.
	SC705	પ્રક્રિયા અને ઘટનાને કારણો સાથે જોડે છે.
	SC703	પદાર્થો અને સજીવોને તેમના ગુણધર્મો / લાક્ષણિકતાના આધારે વર્ગીકૃત કરે છે.

ધોરણ- ૭ સમાજિક વિજ્ઞાન	SS718	જુદા-જુદા શાસકોની નીતિઓની સરખામણી કરે છે.
	SS722	લોકશાહીમાં સમાનતાનું મહત્ત્વ સમજે છે.
	SS725	સ્થાનિક સરકાર અને રાજ્યસરકાર વચ્ચે તફાવત સમજે છે.
	SS704	વિવિધ પરિબલો/ઘટનાઓને કારણે રચાતાં ભૂમિસ્વરૂપના નિર્માણનું વર્ણન કરે છે.
	SS708	વનસ્પતિ અને પ્રાણી સૃષ્ટિમાં વિવિધતાનાં કારણો જાણે છે. (આબોહવા, જમીનસ્વરૂપ)

૧.૧૮ સંશોધનના તારણો

પ્રસ્તુત સંશોધનના નીચે મુજબના તારણો પ્રાપ્ત થયા હતા.

- 1) ધોરણ-૪ના ગુજરાતી, ગણિત અને પર્યાવરણ વિષયની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ અનુક્રમે 50.92% 43.13% અને 56.98% પ્રાપ્ત થયેલ છે. જ્યારે ધોરણ-૪ના ત્રણેય વિષયોની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 50.35% પ્રાપ્ત થયેલ છે.
- 2) ધોરણ-૬ ના ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ અનુક્રમે 53.12%, 38.34%, 48.91% અને 38.63% પ્રાપ્ત થયેલ છે. જ્યારે ધોરણ-૬ના ચારેય વિષયોની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 44.75% પ્રાપ્ત થયેલ છે.
- 3) ધોરણ - ૭ ના ગુજરાતી, ગણિત, વિજ્ઞાન ટેકનોલોજી અને સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ અનુક્રમે 46.95%, 44.79%, 39.55 %, અને 49.32 % પ્રાપ્ત થયેલ છે. જ્યારે ધોરણ-૭ના ચારેય વિષયોની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 45.15% પ્રાપ્ત થયેલ છે.
- 4) ધોરણ ૪,૬ અને ૭ ત્રણેયના ગુજરાતી વિષયની જિલ્લાની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 50.33%, ધોરણ ૪,૬ અને ૭ ત્રણેયના ગણિત વિષયની જિલ્લાની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 42.09%, ધોરણ ૪ના પર્યાવરણ વિષયની જિલ્લાની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 56.98%, ધોરણ ૬ અને ૭ બંનેના વિજ્ઞાન વિષયની જિલ્લાની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 44.23%, ધોરણ ૬ અને ૭ ના બંનેના સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયની જિલ્લાની સરેરાશ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ 43.97% જોવા મળેલ છે.
- 5) ધોરણ ૪ ના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું સરેરાશ પ્રમાણ ૩૦% થી નીચે, ૩૧ થી ૫૦% સુધી, ૫૧ થી ૭૫% સુધી અને ૭૫% થી ઉપર અનુક્રમે 7.92%, 25.63%, 41.87%, 24.58% જોવા મળ્યું.
- 6) ધોરણ ૬ના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું સરેરાશ પ્રમાણ ૩૦% થી નીચે, ૩૧ થી ૫૦% સુધી, ૫૧ થી ૭૫% સુધી અને ૭૫% થી ઉપર અનુક્રમે 16.35%, 34.54%, 37.81%, 11.30% જોવા મળ્યું.
- 7) ધોરણ ૭ ના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું સરેરાશ પ્રમાણ ૩૦% થી નીચે, ૩૧ થી ૫૦% સુધી, ૫૧ થી ૭૫% સુધી અને ૭૫% થી ઉપર અનુક્રમે 15.94%, 32.90%, 37.88%, 13.28% જોવા મળ્યું.

૧.૧૯ સંશોધનના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ

- ✓ ઓછી સિધ્ધિ ધરાવતા વિષયોમાં જરૂરીયાત આધારિત તાલીમ અને શાળાકક્ષાએ ઉપચારાત્મક શિક્ષણનું આયોજન કરવું જોઈએ.
- ✓ કઠીન અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ સંદર્ભે સરળીકૃત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમ બનાવવા જોઈએ. આ કાર્યક્રમને કઠીન અધ્યયન નિષ્પત્તિના શિક્ષણકાર્ય માટે શાળાકક્ષાએ અમલીકૃત બનાવવો જોઈએ.
- ✓ ચાલુ અભ્યાસક્રમ સંબંધિત અન્ય કઠીનબિંદુઓ આધારિત જિલ્લા કક્ષાએ સરળીકરણ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની રચના થવી જોઈએ અને તેને જિલ્લાની સમગ્ર શાળાઓમાં અમલીકૃત બનાવવો જોઈએ.
- ✓ અભ્યાસક્રમમાં પરિવર્તન અને મૂલ્યાંકન પ્રવિધિમાં ફેરફાર કર્યા બાદ કઠિનબિંદુનું પ્રમાણ વધ્યું છે કે ઘટ્યું તે તપાસી તેને આધારે અભ્યાસક્રમ તથા પાઠ્યપુસ્તકોમાં જરૂરી સુધારા કરવા કરવા જોઈએ.
- ✓ કઠિન અધ્યયત નિષ્પત્તિઓ અને શૈક્ષણિક સિધ્ધિને અસરકર્તા પરિબળોના અભ્યાસ માટેના સંશોધનો જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન દ્વારા થાય તે માટેના પ્રયત્નો કરવા જોઈએ.

૧.૨૦ ભાવિ સંશોધનો અંગે ભલામણો

- ✓ જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન દ્વારા સિદ્ધિ આંકને અસરકર્તા પરિબળોને ધ્યાનમાં રાખીને સૂક્ષ્મ આયોજન કરી તાલીમ વર્ગોનું આયોજન કરવું જોઈએ.
- ✓ જિલ્લાના ધોરણ- ૪,૬ અને ૭ માં શિક્ષણકાર્ય કરતાં તમામ શિક્ષકોએ કઠિનબિંદુ આધારિત વિષયવસ્તુની સઘન તાલીમ આપવી જોઈએ.
- ✓ કઠિનબિંદુઓ આધારિત અધ્યયન નિષ્પત્તિને ધ્યાનમાં રાખી વિવિધ અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રીનું નિર્માણ થાય તેવું આયોજન કરવા માટે શિક્ષકોને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.
- ✓ ગુણોત્સવ અંતર્ગત ગીર સોમનાથ જિલ્લાના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિધ્ધિનું સર્વેક્ષણ વર્ગખંડ શિક્ષણમાં કઠિનબિંદુ આધારિત તાલીમોની અસરકારકતાનો અભ્યાસ.
- ✓ 'વાંચન અભિયાન કાર્યક્રમ'ની વિદ્યાર્થીઓના વાંચન અર્થગ્રહણ અને વાંચન ઝડપ પરની અસરકારકતાનો અભ્યાસ.
- ✓ સરકારશ્રી દ્વારા અમલીકૃત થતાં વિવિધ કાર્યક્રમોની વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પરની અસરકારકતાનો અભ્યાસ.
- ✓ કઠિન અધ્યયત નિષ્પત્તિ અને શૈક્ષણિક સિદ્ધિને અસરકર્તા પરિબળોનો અભ્યાસ માટેના સંશોધનો જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન દ્વારા થાય તે માટેના પ્રયત્નો કરવા જોઈએ.